

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

IV РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 32

София, сряда, 4 февруарий

1931 г.

35. заседание

Вторникъ, 3 февруарий 1931 година

(Открито отъ председателя Н. Найденовъ въ 16 ч. 30 м.)

Председателъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Агушевъ Еминъ, Алиевъ Хафвзъ Садъкъ, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Баевъ Христо, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бомбовъ Иванъ, Бошнаковъ Димитъръ, Бояджиевъ Стефанъ, Бурилковъ д-ръ Владимиръ, Бървовъ Димитъръ, Василевъ Славейко, Величковъ Герасимъ Ангеловъ, Витановъ Добри, Владовъ Никола, Влайковъ Тодоръ, Гаговъ Петъръ, Гайдаджиевъ Димитъръ, х. Галибовъ Хюсеинъ, Ганчевъ Йорданъ, Георгиевъ Кимонъ, Георгиевъ Стойчо, Герай Мехмедали, Горневъ Христо, Дамяновъ Георги Марковъ, Данчевъ Панайотъ, Димитровъ Владимиръ, Димитровъ Добри, Димитровъ Стефанъ, Драгневъ Георги, Дръновски Славчо, Дрънски Димитъръ, Дяковъ д-ръ Цвѣтанъ, Енчевъ Георги, Ецовъ Борисъ, Желъзовъ д-ръ Димо, Ивановъ Димитъръ П., Ивановъ Дойчинъ, Инглизовъ Иванъ, Казанаклиевъ Георги, Капитановъ Трифонъ, Каранешевъ Димитъръ, Кацковъ Левъ, Кемилевъ Никола, Колевъ Боню, Колевъ Еню, Кулишевъ Георги, Кънчевъ Кънчо, Кънчевъ Теодоси, Личевъ Несторъ, Лулчевъ Коста, Маджаровъ Михаилъ, Маджаровъ Рашко, Малиновъ Атанасъ, Манасиевъ Добри Даневъ, Мангърровъ Димитъръ, Мановъ Христо, Мариновъ Христо, Марулевъ Йсифъ, Мечкарски Тончо, Начевъ Владимиръ, Николаевъ Йовчо, Николовъ д-ръ Борисъ, Омарчевски Стоянъ, Павловъ Борисъ, Панайотовъ Петъръ, Паневъ Малинъ, Пастуховъ Кръстю, Петевъ Вичо, х. Петковъ х. Георги, Пешевъ Димитъръ, Пъчевъ Георги, Руменовъ д-ръ Владимиръ, Савовъ Николай, Сакъзовъ Янко, Сапунджиевъ Никола, Силяновъ Христо, Симеоновъ Георги, Стамболиевъ Никола, Стефановъ Стефанъ, Стояновъ Христо, Табаковъ Цено, Такевъ д-ръ Владимиръ, Топаловъ Недѣлчо, Хитриловъ Александъръ, Хрелопановъ Иванъ, Христовъ Тома Янчевъ, Христовуловъ Владимиръ, Цаневъ Александъръ, Цвѣтковъ Цвѣтко, Ченгелиевъ Антонъ, Шиваровъ Маринъ, Юртовъ Георги, Янъзовъ Теню, Яневъ Сотиръ и п. Янчевъ Иванъ)

Съобщавамъ на Събранието, че председателството е решило отпускъ на следнитъ народни представители.

На г. Никола Андреевъ — 1 день;
На г. д-ръ Владимиръ Руменовъ — 10 дни;
На г. Иванъ Инглизовъ — 3 дни;
На г. Георги Казанаклиевъ — 2 дена;
На г. Вълчо Даскаловъ Вълчовъ — 2 дена;
На г. Малинъ Паневъ — 4 дни и
На г. Димитъръ Мангърровъ — 2 дена.

Съобщавамъ на Събранието, че е постъпило питане отъ народния представител Величко Кознички къмъ министра на вътрешнитъ работи и народното здраве и министра на войната, съ което пита известно ли имъ е, че презъ празниците двама сръбски пандури сж преминали българската граница и сж навлѣзли въ с. Киселица, Кюстендилско, и че единъ сръбски воененъ аеропланъ е летѣлъ надъ гр. Кюстендилъ.

Това питане ще бѣде препратено на съответнитъ г. г. министри, за да отговорятъ.

Съобщавамъ на Събранието, че сж постъпили следнитъ законопроекти:

Отъ Министерството на финанситъ за възнаграждаване съ народни пенсии бившитъ учители Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алоисъ Бюнтеръ, живущи въ гр. София. (Вж. прил. Т. I, № 53)

Сжщо отъ Министерството на финанситъ за възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ, живущъ въ гр. Стара-Загора. (Вж. прил. Т. I, № 54)

Отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда за фонда „Стопанско повдигане на страната“. (Вж. прил. Т. I, № 55)

Сжщо отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда за експортенъ институтъ. (Вж. прил. Т. I, № 56)

Тия законопроекти ще бѣдатъ раздадени на г. г. народнитъ представители и поставени на дневенъ редъ за разглеждане.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Понеже министърътъ на войната г. Никола Бакърджиевъ си подаде оставката, ние имаме днесъ новъ министъръ на войната въ лицето на г. генералъ-лейтенантъ Александъръ Кисювъ. По този случай имамъ честь да ви прочета следнитъ укази: (Чете)

„У К А З Ъ

№ 1

Ние Борисъ III

Съ Божия милость и народната воля
Царь на българитѣ

По предложение на нашия председателъ на Министерския съветъ, министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве, представено намъ съ доклада му отъ 31 януарий 1931 г. подъ № 83,

Постановихме и постановяваме:

I. Да приемемъ оставката на министра на войната генералъ-лейтенантъ Никола Бакърджиевъ.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаемъ на нашия председателъ на Министерския съветъ, министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Издаденъ въ София на 31. I. 1931 г.

БОРИСЪ III

Председателъ на Министерския съветъ, министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве: А. Ляпчевъ

„У К А З Ъ

№ 2

Ние Борисъ III

Съ Божия милость и народната воля
Царь на българитѣ

По предложение на нашия председателъ на Министерския съветъ, министъръ на вътрешнитъ работи и народ-

ното здраве, представено намъ съ доклада му отъ 31 януарий подъ № 84,

Постановихме и постановяваме:

I. Да назначимъ генералъ-лейтенантъ Александъръ Кисовъ, началникъ на жандармерията, за министъръ на войната.

II. Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на нашия председателъ на Министерския съветъ, министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Издаденъ въ София на 31. I. 1931 г.

БОРИСЪ III

Председателъ на Министерския съветъ, министъръ на вътрешнитъ работи и народното здраве: **А. Ляпчевъ.**

Председателъ: Пристъпваме къмъ разглеждане на първата точка отъ дневния редъ.

Х. Калайджиевъ (раб): Искамъ думата преди дневния редъ.

Председателъ: Върху какво?

Х. Калайджиевъ (раб): Въ свръзка съ моегo питане, което съмъ направилъ, и въ свръзка съ една кражба, извършена днесъ въ Народното събрание. (Качва се на трибуната съ една шапка въ ръка)

Отъ сговориститъ: Кой Ви даде думата? Нямате думата.

С. Мошановъ (д. сг): На трибуната не може да се качи единъ народенъ представителъ, докато не му е дадена думата отъ председателството.

Х. Калайджиевъ (раб): Имамъ думата по силата на правилника. Азъ съмъ подалъ питане отъ преди петъ дена и г. министърътъ е длъженъ да ми отговори, по силата на правилника. Следъ туй извършена е и една кражба тукъ, въ Народното събрание, за която тръбва да се даде обяснение. Тая кражба се състои въ отнемането хастара на тази моя шапка (Показва я), който бѣше цѣлъ крѣвавъ. Тая кражба е извършена съ намерение да се прикриятъ следитъ на едно престѣпление.

Отъ сговориститъ: Ама сжщата ли шапка е?

Х. Калайджиевъ (раб): Обаче за следитъ на това престѣпление има още много други доказателства. Ето една мръсна кърпа, която е тоже доказателство за едно мръсно дѣло. (Показва кърпата) Доказателство сж още и ранитъ по главата ми.

Подадохъ питане още въ миналото заседание, което г. председателътъ съобщи въ Събранието. Сега ще развия питането си и, по силата на правилника, искамъ г. министъръ-председателътъ да ми отговори.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ще Ви се отговори, когато му дойде редътъ.

Х. Калайджиевъ (раб): Не може така. Вие винаги си служите съ този маниеръ, за да не отговаряте на питанята ми.

Председателъ: Г. Калайджиевъ! Нямате думата.

Х. Калайджиевъ (раб): Азъ заставамъ на правилника, който казва изрично, че когато се подаде питане до единъ министъръ, той е длъженъ да отговори на това питане тай-късно въ следващото заседание. Какъ може Народното събрание да заседава, когато народни представители се биятъ, когато имъ се чупятъ главитъ, когато полицията ги тероризира! (Възражения отъ сговориститъ)

Председателъ: (Продължително звъни) Нямате думата, слѣзте отъ трибуната.

Х. Калайджиевъ (раб): Какъ ще заседава Народното събрание, когато не се пази честта на хората, когато не се даде обяснение на този фактъ!? Освенъ това правилникътъ казва изрично, че когато се подаде питане, г. министърътъ е длъженъ да отговори въ следващото заседание. (Възражения отъ сговориститъ)

Председателъ: (Силно звъни)

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Шапката е скжсана, ама главата нали е здрава!

Председателъ: Моля г. квестора да пскани г. Калайджиевъ да напусне трибуната.

(Квесторътъ С. Савовъ дохожда при Х. Калайджиевъ и го поканва да напусне трибуната)

Х. Калайджиевъ (раб): Качихъ се на трибуната, защото съмъ правъ, че имамъ право да развия питането си, и защото г. министърътъ е длъженъ да ми отговори.

(Квесторътъ С. Савовъ издръпва Х. Калайджиевъ отъ трибуната и му хвърля шапката)

Х. Калайджиевъ (раб): Азъ съ Васъ не мога да се бия, но заявявамъ, че това, което Вие вършите, е мърсотия.

Н. Петковъ (раб): (Къмъ министъръ-председателя) Тръбваше, г. министре, да му стговорите, за да не става тоя инцидентъ.

Х. Калайджиевъ (раб): (Къмъ сговориститъ) Убийци изъ участитъ! Убийци!

Председателъ: Г. Калайджиевъ! Празя Ви бележка.

Х. Калайджиевъ (раб): Каква бележка?

Председателъ: Председателството е длъжно да Ви осигури думата и този свой дългъ то винаги е изпълнявалъ и ще го изпълнява, обаче Вие нямате право да се качвате на трибуната, безъ да Ви е дадена думата, и да злоупотрѣблявате съ свободата, която имате. Завчера сте подали питане . . .

Х. Калайджиевъ (раб): Азъ съмъ подалъ питане и трѣбваше да ми се отговори.

Председателъ: Имайте търпение.

Х. Калайджиевъ (раб): Какво търпение?

Председателъ: Вие сте подали питане завчера. Това питане е изпратено на г. министра на вътрешнитъ работи и той ще Ви отговори, когато бѣде готовъ. Въмѣсто това, Вие узурпирате трибуната, безъ да Ви е дадена думата.

Х. Калайджиевъ (раб): Вие искате да заличите следитъ на едно престѣпление. Не може така. Тръбва да се отговори на питането.

Председателъ: (Звъни) Моля, г. Калайджиевъ! Вие предизвиквате по този начинъ народното представителство.

Х. Калайджиевъ (раб): Азъ се качихъ на трибуната, защото бѣхъ саботиранъ.

Председателъ: Вие предизвиквате нарочно.

Х. Калайджиевъ (раб): Вие сте, които предизвиквате съ своитъ побоища и съ прикритието на побойницитъ.

Председателъ: Азъ, като стоя тукъ на председателското мѣсто, не предизвиквамъ.

Х. Калайджиевъ (раб): Най-после Вие, г. председателю, трѣбва да установите кой открадна хастара на шапката ми. (Показва я)

Т. Тонковъ (з. в): Искамъ думата.

Председателъ: За какво?

Т. Тонковъ (з. в): На 29 м. м. съмъ подалъ питане до г. министъръ-председателя и молѣхъ да ми отговори, знае ли за незаконнитъ действия на полицията въ с. Полатово, Пловдивско, и възпрепятствуването на народни представители да устройватъ публични събрания.

Председателъ: Вашето питане е изпратено на г. министра и ще Ви се отговори. Вземамъ актъ отъ вашия апелъ и ще напомня на г. министра да Ви отговори по-скоро.

И. П. Недѣлковъ (з): Г. председателю! Моля, ако е възможно, преди дневния редъ г. министърътъ на земледѣлието да ми отговори на питането, което отправихъ къмъ него на 30 декемврий м. г. Питането ми се стнася до

измѣнението на проекта за винарска изба отъ с. Рупци въ с. Кушава—Видинско. Интересуватъ се селянитѣ отъ този край, а има и резолюция на лозаритѣ отъ Видинско.

Председателъ: Вземамъ си бележка и ще помоля г. министра на земледѣлието да Ви отговори по-скоро.

Пристѣпваме къмъ разглеждане на първата точка отъ дневния редъ — разрешаване въпроса по оставката на народния представител г. Тодоръ Г. Влайковъ.

Той е подалъ следното заявление: (чете).

„До господина председателя на Народното събрание. Тукъ.“

Господине председателю!

Решенъ да се оттегля отъ политическия животъ поради напреднала възраст и, главно, поради твърде отслабналото ми зрение, а така също и за да мога да посветя своитѣ скромни сили, доколкото ще ги имамъ, само на книжовна и културна работа, моля Ви да ходатайствувате предъ почитаемото Народно събрание да ме освободи отъ депутатския мандатъ, който съмъ ми възложилъ избирателитѣ на Софийската градска околия.

София, 26 януарий 1931 година.

Съ почитание: Т. Г. Влайковъ.“

Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! За единъ общественикъ, като нашия другаръ г. Тодоръ Влайковъ, нѣма какво да се приказва предъ васъ, защото той ви е добре известенъ: на полето на народната просвѣта, като учителъ, като писателъ, като кооператоръ, като общественикъ, той е допринесълъ много за нашия общественъ и политически напредѣкъ.

Когато ми стана известно, че си подава оставката, азъ се отнесохъ до него и го помолихъ да не ни оставя. Г. Влайковъ, обаче, ми заяви, че поради отслабналото му зрение нѣма възможностъ да продължи своята политическа дейностъ и че е решенъ да се предаде на литературнитѣ си трудове.

Предъ тази непреклонна воля, основана на здравия смисълъ, и поради мотива, който е изнесенъ въ неговата молба, който и азъ повторихъ, ние нѣма освенъ да се съгласимъ съ желанието му и да приемемъ оставката му, като едновременно съ това — поне за мене и за моитѣ другари — азъ съмъ длъженъ да изкажа моята благодарностъ за неговата дейностъ въ нашия политически животъ и да му пожелаю добро здраве и крепки сили, за да може да продължи и по-нататѣкъ своята просвѣтителна дейностъ за полза на българския народъ. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателъ: (Звъни) Ще пристѣпимъ къмъ гласуване, съгласно правилника. Които г. г. народни представители приематъ така подадената оставка на народния представител отъ Софийска околия г. Тодоръ Г. Влайковъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за физическото възпитание на българската младежъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ С. Рясковъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 44)

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. Димитъръ Ивановъ I.

Д. Ивановъ I (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ освобождението до днесъ за пръвъ път на Българския парламентъ се представя законопроектъ за физическото възпитание, който иде да регулира въпроса за физическото възпитание на българската младежъ въ училището и извънъ него. На пръвъ погледъ изглежда единъ голѣмъ парадоксъ, че въ тоя моментъ, когато въ страната ни бушува една стопанска криза, когато въ страната ни се приказва за земледѣлска и за финансова криза, се представя на народното представителство законопроектъ за физическото възпитание на българската младежъ. Вие знаете добре, че ако действително въ тоя моментъ една такава система за физическо възпитание се явява съвършено ненавременна, всѣки би ни осъдилъ, че ние се залавяме съ единъ въпросъ, който даже ще раздразни ония, които страдатъ отъ бушуватитѣ кризи.

Азъ ще се опитамъ въ следващото изложение да покажа, че тъкмо въ такива моменти на материална и на духовна криза физическото възпитание идва и се явява като единъ регулаторъ за създаване въ нацията една хармония между духовното и материалното, между загубеното въ материалния свѣтъ съ това, което е припечелено отъ тѣлесното и духовно развитие на младежта, върху плещитѣ на която лежи бъдещето на една нация.

Но даже ако нѣмаше никакви други условия, които да налагаха явяването на тоя законопроектъ на сцената на българския общественъ животъ, самиятъ фактъ, че въ страната ни движението за физическо възпитание на извънучилищната младежъ обхваща единъ голѣмъ слой младежи и възрастни, налага вече необходимостта държавата да помисли за тоя общественъ и социаленъ факторъ, за да може да регулира правилно неговия животъ. Днесъ физическото възпитание чрезъ разнитѣ свои системи нахлува въ семейството, въ училището, въ казармата и по тоя начинъ създава една нужда за законодателя да се справи съ това обществено явление.

Тоя законопроектъ, който ни се поднася, е именно оня регулаторъ, който ще разреши въпроса за физическото възпитание на училищната и извънучилищната младежъ. Въ него съмъ застъпени два принципа — тоя на задължителното физическо възпитание и оня на подкрепата на държавата чрезъ устройване игрища на открито, на басени за плаване, за да се създаде действително една истинска национална расова хигиена.

Г. г. народни представители! Преди да пристѣпя къмъ изложението на самия въпросъ, ще си позволя въ нѣколко кратки бележки да направя единъ исторически прегледъ на физическото възпитание отъ най-древнитѣ времена до днесъ.

Ще забележа, че въпросътъ за физическото възпитание е въпросъ, който е интересувалъ народитѣ въ най-древнитѣ времена. Така, напр., въ Китай, 2600 години преди Христа, отъ царуването на китайския императоръ Хоангъ-Ти има отпечатъци, които показватъ, че тогава се е обръщало внимание на физическото възпитание. Лѣчебната гимнастика е била въведена за китайския народъ още въ ония древни времена. Въ Египетъ въ гробницата на Иси, фараонъ 2800 години преди Христа, съмъ намерени изображения, които показватъ, че тамъ се е извършвалъ същиятъ този процесъ, както навремето и въ Китай; и тамъ физическото възпитание е било застъпено чрезъ гимнастиката и спорта; има изображения на борба, на фехтовка, на плаване — всичко предадено въ най-класически форми. Индийцитѣ, възъ основа закона на Маму, въ своитѣ религиозни обряди също съмъ прилагали тоя законъ да дадатъ едно тѣлесно възпитание на своята раса. Чистотата, хигиената и съответнитѣ игри при извършването на тѣхнитѣ божествени служби съмъ показвали значението, което съмъ отдавали на физическото възпитание. Въ древна Елада, отъ описването на Омира вие знаете, че народнитѣ герои — Херкулесъ, Ахилесъ и др. — съмъ се явявали като рожба на една правилна физическа и тѣлесна култура.

Въ по-сетнешно време древна Елада даде класически примѣръ за насаждане на физическата култура чрезъ стремежа да се достигне до съвършенъ, хармонично развитъ човѣшки типъ. Въ тия класически времена за Елада, която наследи културата на толкова други нации, грѣцката младежъ е практикувала всички видове спортъ и гимнастика, които днесъ се явяватъ като една съвършена школа за физическа тренировка. Тогава съмъ били практикувани: бѣгане, скачане, хвърляне на дискъ, хвърляне на копие, борбата, юмручната борба и надбѣгване съ колесници. Въ ония времена се явява на сцената и лѣтоброе-нието чрезъ олимпиадитѣ, които съмъ били най-великото тържество на единитѣ, което тържество е събирало всички племена отъ островитѣ на Архипелага на мѣстото, гдето съмъ се разигравали олимпийскитѣ игри. Тамъ въ надпреварвания, въ спортни състезания елинскиятъ народъ е скулптиралъ въ своята младежъ хармонично развито тѣло. Какво значение се е придавало на тия олимпиади и на тия олимпийски състезания личи отъ това, че тѣ продължаватъ близо 1200 години — 776 години преди Христа и 393 години следъ Христа. Вие си спомнете, че когато перситѣ стигнаха при Термопилитѣ, елинскиятъ народъ стоеше на стадиума и наблюдаваше олимпийскитѣ игри.

Ако азъ съ повече краски рисувамъ развитието на въпроса за физическото възпитание въ древна Елада, целта ми е да подчертая, че отъ нѣколко хиляди години преди тая ера, преди днесъ, когато приказваме въ нашето Народно събрание, системитѣ за физическо възпитание, прилагани съ целъ да се развие хармонично въ ду-

ховно и тѣлесно отношение единъ индивидъ, сѣ траели близо 1.200 години въ една отъ най-културнитѣ класически нации. Вие знаете, че на тия олимпиади сѣ ставали срещи на елински философи, поети и риторичи. Съ това тѣ сѣ искали да поставятъ въ паралелъ развитието на тѣлото сѣ развитието на духа.

Римъ сѣ своята стегната и силна военна система подражава на елинитѣ, обаче въ деня на неговия упадъкъ борбитѣ въ Римъ ставатъ професионални и она свободенъ тласъкъ на физическото възпитание, който е билъ школуванъ въ Елада, се замѣства съ църковитѣ борби на гладиаторитѣ. Следователно, трѣбва да се констатира, че паралелно съ упадъка на римската империя, тамъ се изражда и характерътъ на физическото възпитание. Вие знаете, че Цезаръ и Сципионъ Африкански сѣ били едни отъ най-отличнитѣ плувци и че много отъ виднитѣ римляни, като Муци Сцевола, Катонъ, Маркъ Аврели, сѣ били едни отъ най-добритѣ спортисти.

Въ срѣднитѣ вѣкове сѣщо така се констатира единъ упадъкъ на грижитѣ къмъ тѣлото. Тогава се е издигалъ гласътъ на Тертулиана противъ тѣлеснитѣ упражнения, които споредъ него сѣ били дѣло на дявола.

Но следъ това, въ времето на ренесанса, въ времето на хуманизма, наново се поражда грижата за тѣлото, защото се счита, че духътъ и тѣлото трѣбва да върватъ въ единъ паралелъ, въ една хармония. Въ тази ера спортътъ и гимнастиката сѣ доста развити и дори днесъ ние четемъ отъ историческитѣ сведения, че папитъ Леонъ X, Урбанъ VII и пр. сѣ били асата на флорентийския футболъ. Презъ времето пъкъ на рицарството спортътъ и физическото възпитание се изразява въ голѣмитѣ турнири и карусели, на които вие знаете произхода и значението.

По-късно като апостоли на физическото възпитание се явяватъ Русо, Песталоци и Баседо, които изтъкнаха правилното схващане, че не може да има духъ безъ силно тѣло, и не може да има силно тѣло безъ хармонично развитъ въ него духъ. Оттогава настѣпва вече ерата на новитѣ схващания на човѣчеството въ стремежа му да кали тѣлото и духа на младежта чрезъ физическото възпитание.

Накратко азъ ще покажа какъ стои въпросътъ за физическото възпитание въ нѣколко отъ по-голѣмитѣ страни.

Въ Англия има създадена една национална система за физическото възпитание и, колкото да изглежда това парадоксално, тя въ сѣщностъ е една милитаристическа система. Тая система има свободенъ характеръ, защото повече се стреми да достигне тѣлесното развитие на младежта чрезъ свободнитѣ игри на открито, като гимнастиката е поставена на втори планъ. Целитѣ, които се стремятъ да постигнатъ въ Англия чрезъ физическото възпитание, сѣ да заздравятъ работническото, та да му дадатъ възможностъ чрезъ една силна физика и придобита енергия да бѣде конкурентно въ работата си за голѣмитѣ цели на английската нация. Другата целъ е да възпитава масата въ спортменство. Вие знаете, че думата „спортменство“ води началото си именно отъ Англия, но днесъ тя обхваща все повече и повече младежта на всичкитѣ континенти. Спортменството се явява като едно отъ най-мощнитѣ срѣдства не само за физическото, но и за духовното превъзпитание на нациитѣ. Английскитѣ университети сѣ най-старитѣ носители на традициитѣ на физическото възпитание и тѣхнитѣ състезания, тѣхнитѣ примѣри е действително класически примѣри, какъ единъ младежъ трѣбва да се подготвява, за да носи съ достоинство тежеститѣ, които борбата въ живота му налага. Въ Англия физическото възпитание се урежда отъ съвета за физическото възпитание, който е главно ръководно тѣло за физическото възпитание на училищната и извънучилищната младежъ. Освенъ това въ Англия има отдѣленъ законъ за игрищата, тренировачни и състезателни.

Америка. Днесъ е фактъ, че цѣла Америка спортува и изобщо работи за повдигане на своята физическа култура. Нѣма да се впускамъ въ подробности, защото мащабътъ е голѣмъ. Ние не можемъ да се сравняваме съ Америка, нито можемъ много да купимъ отъ тамъ — толкова надалече е отхвъркнала тая англо-саксонска страна, която днесъ сѣ право доминира надъ всички свѣтове. Въ Америка — за едно малко сравнение ще кажа това — има клубове, спортни и атлетически, като, напр., Нью-Йорскитѣ атлетикъ клубъ, който брои 8.000 члена, сѣ годишенъ оборотъ 70.000.000 л. и сѣ годишни излишъци 2.800.000 л. Обслужва се съ 500 прислужници. А само зданието на Чикаго Атлетикъ клубъ струва 8.000.000 долари, или близо 1.120.000.000 л., сѣ височина 42 етажъ, което е построено само за 15 месеца. Въ Америка нѣма училище, нѣма колежъ безъ игрище и плавателна, нѣма мѣсто, гдето да не се спортува.

Но отъ тая страна на капитализма ще премина къмъ страната на съветския режимъ, за да докажа, че физическото възпитание не е нито патентъ, нито срѣдство на буржоазни или капиталистични общества, а е универсално срѣдство, приложимо въ всѣка срѣда. За него срѣдата е безъ разлика на класа, полъ и възраст. То се стреми само да повдигне въ хармония духа и тѣлото за създаване едно по-добро човѣчество.

Въ съветска Русия спортътъ, физическото възпитание, гимнастиката, туризмътъ, плаването и пр. сѣ развити до най-върховна степенъ. Тамъ въ организациитѣ за тѣлесна култура сѣ организирани около 4.000.000 младежи. Има висшъ съветъ за тѣлесна култура, има червенъ спортенъ интернационалъ, въ които се възпитава младежта класово, за борба срещу буржоазията. Особено внимание се обръща на физическо възпитание въ армията. Ако имате възможностъ да прелистите всички инструкции за физическото възпитание въ съветската армия, ще видите какъ въ голѣмъ успѣхъ има физическото възпитание тамъ и какъ тамъ е вмѣзната най-модерната, най-съвременната система за физическо възпитание, за да може армията на съветитѣ да достигне едно съвършенство. Тамъ иматъ предимството спортнитѣ игри, леката атлетика, и гимнастиката, свързани съ специалнитѣ спортове.

Въ Франция училищнитѣ и извънучилищнитѣ организации за физическо възпитание работятъ въ една обща връзка. Службата за физическо възпитание се дирижира отъ специаленъ отдѣлъ въ министерството на просвѣтата. Придаденъ е патриотически характеръ на физическото възпитание и целта е да се даде чисто военна подготовка на младежта. Има курсъ за висше образование по физическо възпитание при Парижкия университетъ; има законъ за общозадължително физическо възпитание въ и извънъ училищата и законъ за отчуждаване на праздни мѣста за игрища.

Ромъния. Говорейки за Ромъния, нагазваме въ балканската сфера. И въ Ромъния, както и въ насъ, до преди нѣколко години въпросътъ за физическото възпитание бѣше оставенъ на улицата, на случайността. Законътъ за физическо възпитание въ Ромъния се прие на 4 септември 1929 г. и е билъ гласуванъ въ камарата съ 150 гласа срещу 8, а въ сената съ 102 срещу 5. Чл. I отъ този законъ казва: (Чете) „Физическото възпитание е задължително за цѣлата младежъ. То ще се извършва въ всички държавни и частни училища и специални институти“. Чл. 2: „Ръководството на физическото възпитание е при министерството на народното здраве и социални грижи“. Чл. 8: „Къмъ ръководния комитетъ принадлежатъ: министърътъ на народното здраве, или неговиятъ пълномощникъ, началникъ-щаба на армията, директорътъ на срѣднитѣ училища въ министерството на народната просвѣта, професорътъ по ортопедия въ медицинския факултетъ въ Букурещъ, директорътъ на службата по физическо възпитание, професорътъ по хигиена въ сѣщия факултетъ и председателъ на спортната конфедерация.“

Отъ наблюденията, които имамъ въ разстояние на 8 години върху развитието на физическото възпитание въ Ромъния, мога да потвърдя, че днесъ разликата въ степента на физическата култура, въ която се намира днесъ ромънската младежъ, въ сравнение съ онова, което бѣше преди 8 години, е толкова грамадна, че почти не може да става сравнение. Днесъ въ Букурещъ се шири единъ отъ най-добритѣ стадиуми на Балканския полуостровъ, изграденъ отъ срѣдствата на военното министерство и на държавата. Букурещкия стадиумъ, може би, е първиятъ на Балканитѣ и съперникъ на много модерни стадиуми въ чужбина.

Гърция. Законътъ за физическо възпитание е приетъ на 16 августъ 1929 г. (Чете) „Целта на тѣлесното възпитание е осигуряване на здравето и симетричното и хармонично развитие на тѣлеснитѣ и душевни сили на младежта, както и насочването ѝ къмъ здрави морални стремежи и деяния.“ Както виждате, законътъ за физическо възпитание въ Гърция ясно и категорично подчертава, че физическото възпитание трѣбва да насочи младежта къмъ здрави и морални стремежи и деяния. „Тѣлесното възпитание е задължително за всички училища въ държавата, частни и държавни, по единъ часъ на день. Тѣлесното възпитание е сѣщо така достъпно за всички младежи, които не следватъ училища, които могатъ да се обучаватъ даромъ въ училищнитѣ салони, както и въ гимнастическитѣ и атлетическитѣ дружества, а министерството поема грижата да обезщетява гимнастическитѣ и атлетически дружества за това обучение съобразно съ броя на обучаванитѣ въ тѣхъ. Управлението и контролътъ попада подъ министерството на народната просвѣта съ отдѣление за тѣлесно възпитание. Има и съвѣстеленъ съветъ за извън-

училищните организации, въ които има и офицеръ отъ морската и армията.

Успѣхътъ въ Гърция въ последно време е сѣщо грамаденъ и ние трѣбваше да го изпитаме на собствения си гръбъ.

Г-да! Въ тая редица на сравнение оставихъ на края Германия, защото считамъ, че Германия, която е действително най-големата майсторка да приеме чуждите идеи и да имъ даде една организационна форма, която да залови най-добре нуждитъ на нацията, и въ този случай по въпроса за физическото възпитание стои днесъ на първо мѣсто. Тя най-основно, най-добре го е разработила и най-усилено го прилага днесъ, за да може да излѣзе отъ нещастията, до които я докара последната голѣма общоевропейска война.

Вие знаете, че въ Германия историята на физическото възпитание датира още отъ времето на Наполеонъ, когато Прусия трѣбваше да обедини своята младежъ, да я възпита патриотично, да я възпита здравно, да я обедини, да я съедини и по този начинъ да даде отпоръ на завоевателните цели на Наполеона. Спомняте си за Йоханъ Янгъ, който още тогава, като основател на тая система на Турнершафта, стана родоначалникъ, баща на гимнастическите дружества въ Германия, който съответно организира легиони, които се бориha срещу Наполеона и който по този начинъ стана единъ отъ водачитъ на националното обединение и създаване на днешна Германия. Вие сте чували сѣщо, че тогавашниятъ патриотъ философъ Фихте сѣщо бѣше единъ отъ най-ярките проповѣдници на физическото възпитание между германската младежъ. Постепенно, обаче, системата на Янгъ почва да се попълва и измѣства съ новитъ, модерните системи за физическо възпитание. Уредитъ почватъ полска-лека да се премахватъ, създаватъ се спортни клубове, създаватъ се туристически дружества и тѣ заливатъ цѣла Германия съ една спортна армия.

Въ Германия има най-добре поставенитъ висши учебни заведения за физическо възпитание. Въ Шпандау — Берлинъ, Мюнхенъ, Карлсруе, Грюневалдъ, Вюртембергъ и пр. има висши школи за подготовка по общо физическо възпитание. Въ Германия има изработенъ законъ за игрища, задължителна тѣлесна повинность, задължително покровителство на тѣлеснитъ прояви, законъ за градските служби по физическо възпитание.

Отъ 1919 г. физическото възпитание въ Германия доби единъ неимоверенъ развой. Днесъ вече животътъ въ Германия не може да се представи безъ физиката, безъ тѣлесното възпитание на младежта. Безъ разлика на възраст и полъ, въ Германия практикуватъ разнитъ системи на физическото възпитание.

За да направя едно малко сравнение за ръста на физическото възпитание въ периода отъ 1914 до 1929 г., ще ви дамъ следнитъ цифри.

Въ 1914 г. въ Германия е имало 47 гимнастически и спортни съюзи съ 40.000 дружества и 2.850.000 членове. Начело е Турнершафта съ 1.300.000 гимнастици. Въ края на 1929 г. има 63 съюза за физическо възпитание съ 87.000 дружества и 8.800.000 записани активни членове, а именно: Турнершафтътъ съ — 1.620.000 членове; футболниятъ съюзъ — 866.000 членове; лека атлетика — 621.000; младежки съюзъ — 699.000; работническата гимнастическа и спортна федерация и пр. Къмъ националния комитетъ за физическо възпитание се числятъ 6.850.000 членове, а къмъ работническите организации — 1.330.000. Тия организации и съответнитъ школи сѣ главнитъ фактори, специализирали се за физическото възпитание на германския народъ.

Задължителното физическо възпитание, както казахъ, е въведено отъ 1920 г. Спортътъ въ университетата се развива извънредно бързо и приближава да стигне оня еланъ, който има спортътъ и физическото възпитание въ Оксфордския и Кембриджкия университети. Сега може да се каже съ положителность, че култътъ на физическото упражнение, на физическото възпитание е вече култъ на германската младежъ, безъ разлика на възраст, безъ разлика на полъ, безъ разлика на социално положение.

Въ 1914 г. на сто германци трима-четирима сѣ били членове въ гимнастически или спортни дружества, а днесъ вече сѣ 13—14 или 4 пѣти повече. Преди войнитъ 2% отъ населението е спортувало активно, а днесъ 6% и всичко, което е спортувало въ организации или вънъ отъ организацията, представлява 11% отъ населението въ Германия, или 1/5 отъ хората на възраст между 10—40 години, презъ която възраст се практикува спортътъ.

По този начинъ, г-да, въ една кратка скица ви очертахъ следващото положение: че отъ най-древнитъ времена, отъ 2.800 г. преди Христа, откогато има белегъ за една

физическа култура, до днесъ — близо 4.700 години — въпросътъ за физическото възпитание е билъ винаги въпросъ, който е следвалъ съ своето си развитие развитието на културата на народитъ. Подчертахъ отъ друга страна, че както за училищната, така и за извънучилищната младежъ, въпросътъ за физическото възпитание се урегулирва съ съответни закони. И отъ това, което казахъ, се видѣ, че въ Германия, Чехословакия, Унгария, съветска Русия, Ромъния, Гърция, Франция и др. държави това възпитание е задължително и урегулирано съ закони за физическото възпитание. А закони за спортни игрища има въ Германия, Англия, Съединенитъ държави на Америка, Чехословакия, Холандия, Белгия, Унгария, съветска Русия, Ромъния и пр.

По въпроса за игрищата, който се третира въ законопроекта, сега нѣма да говоря; ще взема думата, когато дойде да разглеждаме този въпросъ.

Пристъпвамъ, сѣщо накратко, къмъ разглеждане на въпроса: какъ стои физическото възпитание у насъ? Най-напредъ фактътъ си е фактъ: законъ за физическо възпитание не съществува; законъ за игрища — още по-малко. Всичко е предоставено на частната инициатива и на нѣкои други държавни инициативи; всичко е предоставено на случайноститъ. Затова ние виждаме, че физическото възпитание у насъ куца, върви така бавно и често пѣти ставатъ инциденти, които даватъ поводъ на непосветенитъ, изобщо, да се обявяватъ противъ физическото възпитание и да отправятъ своята анатема къмъ тѣлесната култура, която, споредъ мене, е толкова важна, колкото всѣка друга култура — интелектуална и духовна.

И у насъ спортуваме, както се спортува въ широкъ смисълъ на думата въ цѣлъ свѣтъ. България не е единъ изолиранъ островъ, а е свързана съ другитъ европейски страни. Безспорно, че тази вълна на физическо възпитание, на спортъ, на туризъмъ, на плаване, гимнастика и пр., която залива културнитъ страни, прехвърли и Дунава, прехвърли и Балкана, и днесъ, за наше щастие, залѣ и нашитъ села. И ние, щемъ не щемъ, виждаме сложенъ въпроса за физическото възпитание предъ насъ и отъ нашата трибуна, и отъ нашитъ скамейки тукъ ще трѣбва да опенимъ тоя фактъ, да създадемъ този законъ! Това е нашиятъ повелителенъ дългъ! И макаръ закѣснѣли, ние трѣбва да се радваме, че ни се падна тази висока честь съ вотирането на единъ таквъ законъ да се приравнимъ къмъ държавитъ, които държатъ палмата на първенството въ културата на днешната епоха.

Сега, г. г. народни представители, азъ искамъ да начертая съ нѣколко шрихи мрачната картина на условията, при които се намира българската уаща се младежъ въ физическо отношение. Ние имаме докладъ на инспектора г. Борисъ Ахтаровъ, отъ който се вижда, че 40—50% отъ нашата младежъ е вече съ изкривени гръбнаци. Идете, г. г. народни представители, единъ пѣтъ на баня, постоите тамъ, за да видите голитъ тѣла на нашитъ младежи. Ще ви домъчнѣе, защото ще видите едно подрастваще поколение, което, колкото е въ по-напреднала възраст, значи отъ по-горнитъ класове, толкова е по-изпито, по-изтощено, съ хлѣтнаги гърди и слаби мускули. Ще видите, че цѣлото тѣло вика къмъ българския общественикъ за помощъ не само за ежедневната храна, а и за другата, много по-важна храна — за слънце и въздухъ, за която отдавна сме забравили да говоримъ. Г-да! Въ сѣщия този докладъ азъ чета констатацията, че на ученикъ въ нашитъ сръдни училища се пада сръдно кубическо пространство въздухъ 5.4 кубическа метра, когато би трѣбвало да бѣде отъ 7 до 8 кубически метра. Въздухътъ се счита за разваленъ, когато съдържа отъ 7 до 10% вжгледуокисъ, когато въ нашитъ сръдни училища той достига отъ 20 до 30%, а на мѣста до 60%. Виждате отровата, която се вкарва въ дробовѣтъ на нашата уаща се младежъ. И, въпрѣки това, пакъ се вика: нѣма нужда отъ физическо възпитание! Защо не е важно да стоишъ само на чистъ въздухъ, а важното е да умѣешъ да натискашъ тия дробове, за да изпуснатъ тази загниздила се отрова; важното е да се научимъ всички, какъ се диша правилно и какъ се поглъща енергията на слънцето и въздуха. Не е достатъчно да се каже, че селското дете, като напусне училището, отива на къра, защото, въпрѣки това, че отива на къра, то не е научено какъ да диша, то не е научено какъ, чрезъ спортъ и гимнастика, да се преобрази, да се създаде физически, като изгони изъ гърдитъ и събраната се отрова отъ училищната стая, да поглъне оная храна, която Господъ е далъ въ изобилие въ нашата страна — чистия въздухъ и слънчевитъ лъчи.

Туберкулозата, г. г. народни представители, унищожава и гложди страшно нашата училищна младеж. Според едга статистика, направена въ 1 дѣвическа гимназия, виждаме, че отъ 1.248 ученички 19 сж заболѣли отъ активна туберкулоза, а отъ 514 пиркетизирани ученички 397 или 77% сж дали положителна туберкуозна реакция на Пирке, което значи, че въ този кръжокъ младежки организъмъ бацилитъ на туберкулозата стоятъ и чакатъ най-малкото му разклащане, за да заработятъ и го изглождатъ окончателно. Забележителна е констатацията, че колкото се отива къмъ по-горнитѣ класове, толкова по-страшни сж резултатитѣ отъ антропометрическитѣ изследвания, т. е. толкова по-нечастна е тѣлесната структура на нашия ученикъ.

Отъ тия бѣгли бележки — да не говоря за личнитѣ си наблюдения — се вижда, че нашата младежъ не е правилно насочвана, не е правилно обхваната отъ ръководнитѣ си фактори, за да се създаде оная хармония, която древна Елада, както казахъ, постави като култъ на възпитанието на своята младежъ — хармония между тѣлото и духа. Нашата младежъ се преситва въ интелектуално отношение. Култътъ на интелекта се поставя на първо мѣсто, счита се, че той е всичко, че въ зубренето, че въ ученieto е спасението на индивида и на нашата нация, а се забравя, че трѣбва да има паралелъ между едного и другото, че въ Америка 50% е учение и 50% спортъ и физическо възпитание, че днесъ не е важно само да си уменъ, да си интелигентенъ, а важно е и да си силенъ — да можешъ, не само да знаешъ; да си силенъ духовно и физически, хармонично, за да можешъ да побеждавашъ въ този животъ. Азъ смѣтамъ, че законопроектътъ идва много късно. Встѣпки, сега е моментъ, когато трѣбва съ нашето единодушие да подчертаемъ, че той отговаря на една въпиюща нужда на българската действителност.

Извънучилищната младежъ е въ сѣщото нерадостно положение. Въ страната ни работятъ съ свои частни сѣдства, усилия и инициативи нѣколко съюза за физическо възпитание, безъ да е урегулирана работата имъ чрезъ нѣкакъвъ законъ. Тѣ сж събрали българската младежъ и се мжчатъ съ крайни усилия да допринесатъ и тѣ нѣщо къмъ тѣлесното ѝ и духовно възпитание.

Г. г. народни представители! Ше ви дамъ нѣкои много кратки сведения за тия съюзи.

Съюзъ на българскитѣ гимнастически дружества „Юнакъ“, основанъ въ 1898 г. Общо числото на организирани членове е около 40 хиляди души, отъ които 22 хиляди сж ученици. Има създадено имущество: единъ съюзеиъ домъ, оцененъ за 8 милиона лева; 11 гимнастически салона, оценени за 11.800.000 л.; 10 игрища, безъ мѣстата оценени за 270.000 л. и единъ стадиумъ, оцененъ за 2.400.000 л.

Българското туристическо дружество, основано въ 1899 г. Общо числото на организирани членове възлиза на около 4 хиляди души. Има създадено имущество: планински хижи: „Алеко“, „Златни мостове“, „Фонфони“ и т. н. на брой 15.

Съюзъ на българскитѣ колоездачни дружества, основанъ въ 1902 г. Общо числото на организирани членове е около 4.500 души, отъ които само 500 души сж учащи се. Има създадени имущества: 26 колодрума общо 459 декара, оценени всичкитѣ за 19 милиони лева.

Ловна организация, основана въ 1905 г. Общо числото на организирани членове възлиза на 33.641 души — учащи нѣма. Има създадено имущество: ловенъ домъ въ София, оцененъ за 3 милиона лева; 10 ловни домове въ провинцията, оценени за 1 милионъ лева; 10 къщи имѣта, оценени за 1 милионъ лева; 20 парка, оценени за 1 милионъ лева и т. н.

Юношески туристически съюзъ, основанъ въ 1908 г. Общо числото на организирани членове възлиза кръгло на 11.900 души. Има създадено имущество: планински хижи за около 4 милиона лева, построени чрезъ неговитѣ клонове, а именно хижитѣ: „Мара-гидикъ“, „Колонитѣ“, „Кумата“, „Момича скала“, „Папазъ гольъ“ и т. н.

Български народенъ морски сговоръ, основанъ въ 1920 г. Общо числото на организирани членове възлиза на 4.100 души. Има създадено имущество, което възлиза общо на около 1 милионъ лева.

Българска национална спортна федерация, основана въ 1923 г. Общо числото на организирани членове възлиза кръгло на 16.800 души, отъ които картотекирани сж 10.000 души, некартотекирани 6.700 души и учащи се 11.700 души. Игрища иматъ само 50 клуба и сж: 35 общински, 7 казармени дворове, 4 дадени на вѣчно ползуване и 1 частно, съ общо пространство 688 декари.

Организация на българскитѣ младежи-разузнавачи, основана въ 1923 г. Общо числото на организирани членове възлиза на 2.000 души, отъ които 1.850 сж учащи се. Има създадено имущество: къща съ 3 декара, мѣсто въ Кръстецъ, оценена за 50.000 л.; 700 кв. м. мѣсто въ Хасково, оценено за 30.000 л. и т. н.

Г. г. народни представители! Тѣзи стотици хиляди български младежи, които се намиратъ въ редоветѣ на организации за физическо възпитание, чакатъ съ голѣмъ интересъ и съ голѣма жажда единодушенъ вотъ отъ Народното събрание за законопроекта за физическото възпитание, защото тѣ се борятъ съ една страшна действителност и всрѣдъ една голѣма апатия. Този законопроектъ ще имъ даде възможностъ да подпомогнатъ държавната инициатива за възпитанието на българската младежъ.

Г. г. народни представители! Както знаете, и азъ се числя въ редоветѣ на организациитѣ за физическо възпитание. Когато почнахъ да работя въ съюза, въ който се числя, азъ имахъ насрѣща си деца, които бѣха оставени на улицата да се биятъ съ прашки, камъни и дървета и които, при моитѣ усилия да ги организирамъ въ единъ съюзъ, ми създаваха голѣми неприятности. Азъ трѣбваше да чувамъ думи и епитети, каквито никогда човѣкъ не би помислилъ, че може да чуе отъ единъ младежъ къмъ единъ възрастенъ. Днесъ, следъ 8 годишна работа въ този съюзъ, азъ мога да кажа, за честь на българската младежъ, че въ него нѣма вече онзи духъ, нѣма вече ония хора, които търсятъ улицата, които търсятъ мърсотнитѣ на улицата, които търсятъ калъта на улицата, нѣма вече оная борба съ ками на игрищата, борба за унищожение на противника, а има единъ духъ на спортменство. Азъ мога да потвърдя, че днесъ физическото възпитание, спортътъ, изигра една голѣма роля, като отдрѣпна българската младежъ отъ улицата, прибра я въ организациитѣ за физическо възпитание и я научи да разбира, че борбата трѣбва да бѣде честна, спортменска, достойна за името човѣкъ, което носятъ.

Къмъ моята лична оценка за българската младежъ, трѣбва да прибавя и оценката, която даватъ за нея ония чужденци, които имаха случая да я наблюдаватъ, било тукъ, въ страната ни, било въ иностранство. Тѣхната оценка е, че българскиятъ спортистъ, гимнастикъ, туристъ прави впечатление на единъ дисциплиниранъ, служащъ на себе си и съ своето хармонично развитие на нацията си деещъ.

Г. г. народни представители! Зная, че има противници на движението за физическо възпитание на българската младежъ, защото това движение действително отне младежитѣ отъ много клубове, ...

В. Кознички (нац. л.): И отъ много кафенета и кабарета.

Д. Ивановъ I (д. сг): ... отне ги отъ много кафенета, отне ги отъ много кабарета, отклони ги отъ тѣзи улични превземания на купи, отъ боеве съ тояги и пр. Зная, че нѣкои ще кажатъ, че така събрани тѣзи дисциплинирани младежи служатъ на нѣкакви фашистски настроения. За успокоение на всички, ще кажа, г-да, че физическото възпитание въ фашистка Италия, въ съветска Русия, въ милитаристична Франция, въ демократична или социалистическа Англия преследва само една целъ: да развие младежъта хармонично духовно и физически, да я научи да знае да се бори, да не е кекава като баба и да не приказва само за вѣчния миръ — такъвъ има само въ гроба — а да знае, че животътъ е борба, борба за съществуване, че на всѣка крачка животътъ е спортъ, защото въ него, като въ спорта, има или победа, или поражение. Защото животътъ на кекавитѣ, на малодушнитѣ, на ония, които предварително се съгласяватъ съ предписанията на Нирвана за вѣчния миръ, е животътъ на нещастнитѣ и вѣчно окхачитѣ. Ше ви цитирамъ думитѣ на Джорджъ Клементонъ Логио, за да подкрепя моята мисль. Той казва така: (Чете) „Ние сме народъ отъ спортисти и не се сърдимъ на тия, които сж спечелили играта въ живота. Ние сме дошли съ убеждението, че човѣкъ не заслужава това, което не може да спечели съ свои собствени усилия. Тая е причината, поради която между насъ има, въпрѣки грамаднитѣ различия, толкова малко класова омраза!“ Тая е причината, дето въ английския народъ, най-работливиятъ, най-консервативниятъ, най-аристократичниятъ — който е посетилъ Лондонъ, виждатъ е гладуващитѣ и парадиратѣ сж аристократизъмъ богаташи — има толкова малко класова умраза. Тамъ тя не се насажда; тамъ се знае, че животътъ е спортменство, че животътъ е борба и че ако не си вгѣтъ въ тая борба, то се дължи на тебъ и само на тебъ, защото не си се подготвилъ да се боришъ въ живота. Това е истината, г-да. Борбата въ живота е алфата и омегата на всѣко човѣшко битие, а спортътъ е школата, въ която ние се каляваме, за да достигне до навикъ убеждението, че ако въ даденъ моментъ сме победени, това значи, само, че ще трѣбва да положимъ нови усилия, за да успѣемъ.

да победимъ. Благодарение на това, че за спорта въ Англия работятъ много, че английскиятъ народъ е народъ отъ спортисти, Англия можа въ едно кратко време да създаде презъ европейската война и да прати на Западния фронтъ една голъма армия, безъ да е имала предварително задължителна наборна армия. Тя успѣ да направи това, защото всѣки спортистъ бѣше и войникъ. Не искамъ да кажа, че ние ще трѣбва да поставимъ това като целъ на физическото възпитание на българската младежъ, но понеже свѣтовниятъ миръ не зависи отъ желанието на хората, ние трѣбва да се подготвимъ да поемемъ както борбата за нашето лично съществуване, така и борбата за отстояване интереситъ на нашата нация, да бранимъ това, което ни е останало.

Завършвамъ. Законопроектътъ за физическото възпитание на българската младежъ е едно отъ най-важнитѣ дѣла, съ което ще приключи работата си настоящата Камара. Колкото и смѣшно да изглежда това на нѣкои отъ старата, отъ „архаичната“ епоха. . . .

В. Кознички (нац. л.): Нѣма такива хора. (Веселостъ)

Д. Ивановъ I (д. сг): . . . фактъ е, че българската и свѣтовната действителностъ ни налагатъ да създадемъ и у насъ законъ за задължително физическо възпитание. И азъ отъ името на българската младежъ, която познавамъ, заявявамъ, смѣтайки, че изказвамъ нейното мнение, че тя ще бѣде крайно зарадвана, ако този законопроектъ за задължително физическо възпитание, който цели хармоничното развитие на индивида за благото на родината и нацията, бѣде приетъ отъ нашия Парламентъ, тъй както това сѣ направили ромънския и гръцкия парламенти, съ пълно единодушие, съ рѣкоплѣскания. Това ще бѣде единъ башински назидателенъ поздравъ къмъ българската младежъ и единъ новъ тласкъ на нейнитѣ пориви за създаване на едно свършено тѣло, обитавано отъ великъ духъ, насоченъ къмъ истинска българска национална победа и къмъ завоевания културни отъ нашето така изстрадало племе. (Рѣкоплѣскания отъ говориститѣ)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Лѣкарски.

И. Лѣкарски (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ настоящия моментъ, когато Камарата изживѣва последнитѣ дни на своята сесия, когато българскиятъ политически свѣтъ е заетъ съ въпроси отъ свършено друго естество, когато страната преживѣва една криза, която привлича вниманието на Парламентъ и на общество може би неудобно и безинтересно е да се приказва по въпроса за физическото възпитание на българската младежъ, но мене ми се струва, че този въпросъ е не по-малко важенъ отъ редицата други въпроси, които спиратъ вниманието на народното представителство, защото се касае за бъдещето на българския народъ.

Г. Ивановъ каза, че много късно се създава у насъ законъ за физическо възпитание на младежъта. И азъ ще кажа като него, че се е закъснѣло, но ще прибавя веднага: по-добре късно, отколкото ако чакахме още.

Има много сериозни основания, които наложили на Министерството на народното просвѣщение да внесе въ този моментъ, макаръ при неблагоприятни условия, при една неблагоприятна атмосфера въ Парламента, законопроектъ за физическото възпитание на българската младежъ. Но този Парламентъ, който гласува понѣкога бюджета съ 32 присѣствающа народни представители, може да разгледа законопроектъ за физическото възпитание на българската младежъ при 15 присѣствающа.

П. Якимовъ (д. сг): Повече сѣ, недейте ги намалява.

И. Лѣкарски (д. сг): Г. г. народни представители! Въ мотивитѣ на законопроектъ е казано: (Чете) „Днешната култура намалява до висша степенъ тѣлесната деятельность на гражданина и го отдалечава отъ естествения и природосъобразенъ животъ. Ето защо често се чуватъ предупреждения отъ наборни комисии, учени, лѣкари, училищни дейци и общественици, че младежъта ни не се развива правилно физически и че сѣ нужди сериозни грижи за расовата хигиена на българския народъ“. Като се присѣдинявамъ напълно къмъ тази констатация въ мотивитѣ на законопроектъ, за да я подкрепя, азъ ще изложа предъ васъ нѣкои сведения по-специално за положението на нашата учаща младежъ, за да видите дали има мѣсто въ настоящия законопроектъ отъ отдели и положения, които да засегнатъ по-непосрѣдствено и по-специално физическото възпитание на учащата се младежъ.

Г. г. народни представители! Азъ ще посоча на вашето внимание онова, което е констатиралъ учебниятъ комитетъ въ неговия докладъ до министра на народната просвѣта за учащата се младежъ въ нашитѣ първоначални училища. На стр. 60 отъ доклада за учебната 1928/1929 г. учебниятъ комитетъ прави следнитѣ констатации: (Чете) „Отъ всички ученици отъ първоначалнитѣ училища, останали до края на учебната година, на брой 461,498, боледували сѣ 243,222, а никакъ не сѣ боледували 218,276 деца. Това значи, че отъ всички ученици, останали до края на учебната година, боледували сѣ 53%, не сѣ боледували 47%. По-нататѣкъ въ доклада се казва: (Чете): „Отъ всички ученици въ градоветѣ боледували сѣ 66%, а 34% не сѣ боледували. Отъ всички ученици въ селата боледували сѣ 50%, а никога не сѣ боледували 50%. Отъ всички ученици, които никакъ не сѣ боледували, 53% сѣ момчета и 47% сѣ момичета. Презъ сѣщата година починали сѣ въ градоветѣ 123 деца, а въ селата 966 или всичко 1,089 ученика“. Само по себе си тѣзи цифри не говорятъ за едно здраво тѣло, говорятъ за единъ боленъ организъмъ. Сѣщо така въ сведенията за ученицитѣ въ прогимназитѣ . . .

(Поради изгубване на гласа ораторътъ прекъсва речъта си)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Досю Негенцовъ.

Д. Негенцовъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Направиха се и биха могли да се направятъ въ изобилие констатации относително лошото здравословно състояние, въ което се намира нашата училищна и извънучилищна младежъ. Азъ сподѣлямъ мисълта, че действително нашата училищна и нашата извънучилищна младежъ по много причини постепенно линѣе, че тя въ здравословно отношение е твърде зле. И когато става дума за нейното физическо възпитание азъ съмъ съгласенъ, че тоя въпросъ е безспорно единъ отъ голѣмитѣ въпроси на нашата социална и здравна политика, защото се касае за здравето укрепване на нашата младежъ въ училищата и извънъ тѣхъ. Но всички ще трѣбва да се съгласимъ, когато става дума за физическото развитие на нашата младежъ, че покрай тая голѣма социална проблема стоятъ редъ социални предпоставки. Не може да се говори за нейното физическо развитие, когато не сѣ създадени всички ония предпоставки, които съдействуватъ и спомагатъ за едно правилно, за едно нормално физическо развитие на нашата младежъ. Тия предпоставки сѣ: младежъта трѣбва да бѣде нахранена, трѣбва да бѣде облѣчена, трѣбва да бѣде поставена въ добри семейни условия, изобщо въ нормални социални условия на животъ. Мжчно може да се говори за физическо развитие на учащата се младежъ, ако вие не обезпечите на тая младежъ храна и облѣкло, ако не обезпечите добри училищни сгради, ако не обезпечите съответни училищни салони за игра и за забави, ако не създадете всички тия предпоставки, които въ голѣма степенъ съдействуватъ за едно правилно и нормално физическо развитие на тая младежъ.

Азъ съмъ съгласенъ, че въ това отношение трѣбва да се направи нѣщо по-решително. Внесениятъ законопроектъ за физическото възпитание, или по право, за физическото развитие на нашата младежъ, би могълъ да има практическо оправдание и въ голѣма степенъ ще постигне своитѣ задачи ако държавата, респ. общинитѣ, окръжията и всички ония организации, които биха съдействували за физическото развитие на нашата младежъ, биха могли да направятъ известни по-голѣми, по-смѣли и по-енергични мѣроприятия въ това отношение.

Г. г. народни представители! Въпросъ не става дали по принципъ трѣбва да се приеме или отхвърли тоя законопроектъ, защото никой нѣма да оспори необходимостта отъ физическо развитие на нашата младежъ, никой нѣма да оспори необходимостта държавата да вземе известни мѣрки, които да турятъ известенъ редъ въ всички тия организации, които си поставятъ за целъ физическото възпитание на нашата младежъ. Азъ бихъ могълъ само мимоходомъ да припомня, че когато въ нашата народна пѣсенъ се поменаватъ думата юнакъ, съ това понятие не се символизира само бореца за народна свобода, а се символизира младостта, силата, твърдостта, устойчивостта, енергичността и решителността на българския гражданинъ. Всички тия добри качества, които нѣкога нашиятъ народъ е могълъ да запази, благодарение на маса условия и причини, днесъ ние не можемъ да ги констатираме и затова единъ законопроектъ, който си поставя за задача да създаде условия за едно правилно и нормално физическо възпитание на нашата младежъ, не може да се отхвърли.

(Председателското място заема подпредседателят В. Димчев.)

Въпросът за физическото развитие на нашата училищна младеж е интересувал и дейците преди освобождението, а след освобождението съгласно закона на покойния Живков от 1892 г. се взеха мерки да се създадат условия за една правилна постановка на физическото развитие на учениците. Извикаха се чужденци, които да поставят физическото развитие на нашата младеж във училищата на по-правилния път, защото се съзнаваше, че задачата на училището е пълното, интегралното обучение и възпитание на учащата се младеж. Детето трябва да се развива не само интелектуално, но то трябва да укрепи и физически. Физическото и интелектуалното развитие, както и развитието във морално отношение, трябва да вървят паралелно, за да се постигне едно пълно, цялостно, хармонично развитие на личността, която съвместно, с умение, с чест, с преданост и готовност, би могла да изпълни своя обществен и граждански дълг във нашия живот. Ако във нашите училища до известна степен се е давало преднина на интелектуалното развитие на младежта — може би това е грешка на нашата учебно-възпитателна система — това не значи, че въпросът за физическото развитие на същата тая младеж е бил занемарен и че във това отношение нашето училище не е направило нищо. Напротив, то се е стремело да направи нещо, но благодарение на особните условия, при които то е трябвало да работи, във много отношения то не е могло да постигне ония големи задачи, които има да постига физическото възпитание като учебно-възпитателен метод. Ние и до днес нямме, първо, училищни сгради, за едно правилно и нормално интелектуално развитие, а камо ли и за физическо такова. Ние имаме училища, където във една учебна стая се натрупват маса деца, които нямат нито достатъчно въздух, нито достатъчно светлина, нито достатъчна топлина — просто изнемогват и интелектуално, и физически. Ние имаме дори в София училищни сгради, които не отговарят на най-елементарните условия за едно правилно нормално учебно-възпитателно въздействие. Ние имаме в София училища, на които салоните не служат за физическото развитие на младежта, а за кинематографи!

Министър А. Ц. Цанков: (Възразява нещо)

Д. Негенцов (с. д.): Съ това аз искам да подчертая моята мисъл, че ако до сега нашето училище, въпреки че си даде едно пълно и целесъобразно обучение и възпитание на нашата младеж, не е могло да постигне много във областта на физическото възпитание на същата тая младеж, това се дължи на маса обективни причини. Затова аз казвам, че докато не се създадат ред предпоставки, които до голяма степен да гарантират физическото развитие на младежта, правилното разрешение на този въпрос няма да се намери. За мене това е една истина, която не бива във никой случай да се оспорва.

Г. г. народни представители! Както казах, този законопроект за физическо възпитание, а според мен, по-правилно е да се нарече за физическо развитие, по принцип не може да се оспорва, обаче въ него има известни положения, които трябва да бъдат измъненни било когато законопроектът ще се разгледа от съответната комисия, било когато се приема тук на второ и трето четене.

Законопроектът обхваща не само училищната младеж, за физическото укрепване на която младеж има специална програма, но и младежта до 21 годишна възраст, която се намира извън училищата. Както виждате, целта, която преследва законопроектът, е твърде голяма, твърде широка, твърде обширна: всички младежи до 21 годишна възраст, безразлично във училищата ли са, във Университета ли са, във град ли са, във село ли са, да се подчинят на един режим за едно физическо възпитание. Законопроектът постановява, щото онова физическо възпитание, което се провежда по свободната инициатива на известни организации във нашата страна, да бъде задължително.

Г. г. народни представители! Аз не зная дали г. министърът на народната просвета си дава достатъчна сметка за прилагането задължителността на физическото възпитание по отношение на всички младежи до 21-годишна възраст, безразлично дали те са във градове или села, безразлично дали са във училището или извън от училището. Ако принципът за задължителността на първоначалното образование и до днес не е приложен, след повече от 50 години самостоятелно независимо държавно съществуване, аз не зная дали принципът на задължителното физическо възпитание ще може да бъде

приложен по отношение на всички младежи до 21-годишна възраст във градове и села. Ако този принцип може да бъде приложен по отношение на младежта във училищата; ако този принцип може да бъде приложен, до известна степен, по отношение извънучилищната младеж във градовете, благодарение на обективните условия във града, аз не зная дали този принцип би могъл съвсем и във пълнота да бъде приложен по отношение извънучилищната младеж във нашето село.

Законопроектът предвижда задължителност на физическото възпитание, но твърде естествено и по обясними за мене причини не предвижда никакви санкции за неизпълнение на тая задължителност. Докато родителите, които не пращат децата си във училище, се глобяват, законопроектът не предвижда — и не може, според мене, да предвиди — никакви санкции за ония родители или за ония младежи, които, по силата на маса външни причини, не биха могли да изпълнят своите задължения по отношение на физическото възпитание. Казах, че ако във градовете все пак, до известна степен, може да организирате всички младежи, които са извън от училището, защото, както каза г. Димитър Иванов, добре е тия младежи да се измъкнат от кафенетата и партийните клубове и да се пратят във спортни, гимнастически, колоездачни и други организации, които могат по един или друг начин да въздействуват за тяхното правилно физическо възпитание и развитие, аз ви питам, как вие ще можете да приложите задължителността във селото и то не само по отношение на момчетата, ами и по отношение на момичетата, които всеки ден работят във къщи във помощ на семейството си, които денонощно са във полето или във гората и които, поради суровостта на селския труд, извършват гимнастически упражнения? Търсите физическо възпитание чрез физическия труд повече, отколкото чрез каквито и да е спортни и други организации, значението на които аз нямам съмлостта и не бих желал да отричам, но, ако не внесете във тях един елемент на творчество, на труд, тия спортни организации — нека кажа това мимоходом — ще изиграят отрицателна роля във нашия живот. Когато чрез тия спортни организации се цели само закрепяване на мускулите, а не се дири във най-голяма степен полезност, която те трябва да се отрази във живота, вие сте тръгнали по един погрешен път. Не ще сгреша, ако кажа, че много от тия младежи, които участвуват във спортните организации, няма да бъдат годни за полезна творческа дейност; те ще бъдат кандидати за държавни служби, но няма да бъдат годни за един полезен творчески труд: за търговия, за занаяти, за земледелие и пр.

Аз си припомням бележките, които миналата година направи тук един достоважаем наш колега, който спомена, че във едно село видът няколко младежи да играят на топка по време, когато имало най-голям зор за жътва; когато техните бащи, майки, сестри, роднини се печат, за да събират хляб, те играят на топка. Спортът може да бъде оправдан във чуждия живот, но не може да бъде оправдан при нашата действителност, при нашия живот във село. Тоя младеж, който от ранни зори до късно вечер е длъжен да помага на семейството, за да може това семейство да улесни своя поминък, как вие ще го задължите да вземе участие във всички ония организации, които ще създадете по силата на този законопроект във селото? Наистина, аз допускам, че във село игрите и състезанията ще стават във празнични дни, но ако бихте могли да създадете това не чрез принудително никакво въздействие, а чрез умело и съзнателно пропагандиране на физическото развитие във нашето село, ще извършите по-голям и по-съществено дело. Аз зная, че селската младеж във празничен ден, когато е време за почивка, ще иска да си отпочине и същевременно, движена от своя естествена наклонност към игра, ще играе. Младежта е винаги разположена към игра. Играта сама по себе си е средство за физическо възпитание на младежта и тя трябва да бъде използвана. Ако ония, които ще прилагат закона за физическото възпитание във нашите градове и села, съумят, без каквото и да е принудително въздействие, да предизвикат по-голям интерес и да използват увлечението към игрите, те ще спомогнат много за физическото възпитание на младежта и ще постигнат несъмнено по-големи резултати. Ние имаме хубави хора, използвайте тия хора, без да прибегвате до каквото и да е принудително средство и вие ще постигнете по-големи цели.

Физическото възпитание, което трябва да се насажда върхът нашата младеж, се явява една социална необхо-

димост. Безспорно, това е вѣрно, но не трѣбва да се забравя, че тая социална необходимост нѣма да се задоволи съ принудителни мѣрки, каквито се предлага да се взематъ съ настоящия законопроектъ за физическо възпитание. Постарайте се съ нѣкакъв правилникъ или нѣкакви допълнителни разпоредби да уредите този въпросъ.

Азъ бихъ желалъ на екскурзитѣ, които влизатъ въ областта на физическото възпитание и които се практикуватъ въ нашитѣ училища, да се даде единъ просторъ, едно по-умело ръководство, да има една по-голяма целесъобразностъ въ тѣхъ. При екскурзитѣ младежта може да бѣде заинтересувана и би могла да бѣде извикана за единъ творчески животъ, а не да се допускатъ крайни увлѣчения, които могатъ да бѣдатъ опасни. Затова, мене ми се струва, че екскурзитѣ биха могли повече да се застъпятъ въ нашитѣ училища. Достатъчно е държавата да ги улесни, да ги подпомогне, да насърди преподавателитѣ добросъвѣстно да изпълняватъ своята длъжностъ, да насърди посещенията отъ нашата младежъ на всички наши исторически и географически мѣста, чрезъ които посещения интересътъ на младежта би билъ възбуденъ и по този начинъ до голяма степенъ би се улеснила задачата, която преследватъ нашитѣ училища и специално нашитѣ сѣрдни училища — ученицитѣ да знаятъ историята и географията на нашата родина. Ние имаме исторически мѣста, които не познаваме; ние имаме стопански области, които не познаваме; ние имаме най-сетне хубави мѣста, които, посетени, биха могли, споредъ менъ, да засилатъ националното чувство, което засилване, безъ да се казва, преследва тоя законопроектъ косвено.

Азъ не зная студентитѣ, които се ползватъ съ права на свободни граждани, какъ ще можете да ги принудите да участвуватъ въ организациитѣ за физическо възпитание. Азъ бихъ желалъ най-после да знамъ тая младежъ до 21-годишна възраст, която работи въ фабрични заведения, колкото ги имаме въ нашата страна, ще можете ли да я откъснете отъ всѣкидневнитѣ ѝ задължения въ фабричнитѣ заведения, за да прави спортъ, който — азъ ще призная — е необходимъ за нея? Въ законопроекта се предлага специално законоположение, по силата на което фабрики, които иматъ 100 и повече работници, ще трѣбва да създаватъ специални салони, игрища и пр. за своя персоналъ. Илюзия, г. г. народни представители! Ако до днесъ всичкитѣ закони за труда не сѣ приложени — нито законътъ за 8-часовия работенъ денъ, нито законътъ за женския и детски трудъ — приложението на които ще улесни до голяма степенъ задачитѣ, които преследва законопроектътъ за физическото възпитание, мислите ли, че ще накарате фабрикантитѣ да създадатъ условия за едно нормално физическо възпитание на своитѣ работници? Вие предвиждате въ законопроекта фабрикантитѣ, които не щатъ да създадатъ специални салони за своитѣ работници, а ще ги изпращатъ на упражнение въ игрищата и салонитѣ на мѣстнитѣ организации, да плащатъ за всѣки работникъ 60 л. годишна такса. Но защо да си създаваме илюзии, че това постановление фактически ще се приложи? Ако е желание, нищо по-добро отъ това, но желанието още не е фактъ.

Задължителността, която законопроектътъ предвижда, по мое разбиране, ще бѣде и просто едно пожелание, което ще служи за ръководство на ония, които ще прилагатъ закона въ населенитѣ пунктове на нашата страна, но нѣма да бѣде приложена фактически нито въ градоветѣ, нито още по-малко въ селата. Азъ бихъ желалъ, както ви казахъ, да се насърди, да се подкрепи частната инициатива, която ще изиграе много по-голяма роля, отколкото ролята, която може да играе властта, която ще бѣде мимолѣтна, която ще бѣде преходяща и която въ своитѣ действия, по силата на маса отрицателни условия на нашата действителностъ, ще гледа на своята работа по-скоро презъ призмата на своитѣ партизански разбирания, отколкото презъ призмата на едно добро, обективно схващане на голѣмитѣ задачи на физическото възпитание. Единственото нѣщо, което оправдава тази задължителностъ, то е, че на ония младежи отъ 15-годишна възраст нагоре, които сѣ членували най-малко 5 години въ една спортна организация и сѣ държали специаленъ изпитъ, се признаватъ известни улеснения при тѣхнитѣ други граждански длъжности. А какви сѣ тия длъжности, лесно е да се разбере, за да нѣма нужда да ги споменавамъ. Но ако това улесняване на младежитѣ при изпълнението на другитѣ имъ граждански длъжности би могло да послужи като едно примамливо сѣдство за младежитѣ отъ града, азъ не зная дали то би могло да има значение за младежитѣ отъ селото. Азъ бихъ казалъ откровенно, че по-добре е това положение въ законопроекта да не сѣществувало, защото азъ не бихъ желалъ да се даватъ поводи и основания за как-

вито и да е подозрения върху задачитѣ, които има да преследва тоя законъ въ нашата страна. Азъ бихъ желалъ да се схване и разбира ясно, че законопроектътъ чисто и просто има за целъ физическото развитие и укрепяване на нашата младежъ, развитие на здравни навици у нея косвено — едно морално издигане на нашата младежъ за добросъвѣстно изпълнение на нейнитѣ граждански длъжности.

Г. г. народни представители! По силата на законопроекта, времето за физическо възпитание въ нашитѣ училища се увеличава. Азъ намирамъ, че това може да се възприеме. Вѣрно е, че поради обективнитѣ условия, при които нашата учаща се младежъ е принудена да работи, при крайно тежкитѣ условия на училищния животъ, при тежкитѣ условия на семейния животъ, добре е да се обърне по-голямо внимание на физическото възпитание. И не веднѣжъ се е повдигалъ въпросъ у насъ да се намали, да се ограничи програмата за нѣкои учебни дисциплини, за да се отдели повече време за физическото развитие на нашата младежъ въ училищата. По тоя начинъ ще се улесни и задачата, която законодателътъ косвено преследва съ тоя законъ: да отвлѣче нашата младежъ отъ ония крайни течения, които се смѣтатъ твърде опасни за обществения редъ, или, както каза преждеговорившиятъ, да се отвлѣче тя отъ клубоветѣ и отъ кафенетата, където може да води само празенъ животъ.

Законопроектътъ предвижда единъ начинъ за създаване учителски персоналъ специално подготвенъ по физическо възпитание на нашата младежъ. Ония наши учители, които досега ръководятъ физическото възпитание въ нашитѣ училища, сѣ подготвени въ специални курсове, устройвани отъ съюза „Юнакъ“. Въ законопроекта се предвижда, че министерството може да уреди единъ специаленъ институтъ за подготовка на учители по физическо възпитание или пъкъ да използва всички ония младежи, които свършватъ въ странство специални и висши школи по физическо възпитание, каквито сѣществуватъ въ Германия, Унгария и другаде. Дори днесъ, въ тоя моментъ, доколкото сведенията ми се простиратъ, имаме доста младежи, които следватъ въ странство висши учебни заведения по физическо възпитание и които утре могатъ да бѣдатъ използвани за физическото възпитание на нашата младежъ. Въ първоначалния текстъ на законопроекта, както бѣше внесенъ въ учебния съветъ, предвиждаше се да се открие единъ специаленъ институтъ съ 2—3 годишенъ курсъ за подготвяне на учители, за да може въ продължение на нѣколко години да се създадатъ въ всички наши селища организации за физическо възпитание, ръководени отъ специално подготвени учители. Добре се направи, че въ разглеждания законопроектъ този институтъ не се предвижда, защото трѣбва да се признае, че 1.000 души учители по физическо възпитание ще костватъ на държавата минимумъ 50—60 милиона лева, а при тежкото финансово положение, въ което се намира нашата страна, това е невъзможно. Следователно, при прилагането на този законъ държавата ще се ползува отъ наличния персоналъ, заваренъ отъ закона, и отъ ония младежи, които евентуално ще завършатъ специалнитѣ училища за физическо възпитание въ чужбина.

Би трѣбвало да се кажатъ, уважаеми г. г. народни представители нѣколко думи и по контрола на извънучилищнитѣ организации по физическо възпитание. Вѣрно е, че всички тия организации по физическо възпитание, като захванете отъ Съюза „Юнакъ“ и свършитѣ се другитѣ спортни организации: колоездачни, туристически, футболни и др., се развиха по своя инициатива, съ свои задачи, съ своя програма, по свое разбиране. Една намѣса на държавата въ живота на тия организации се налагаше, поне отъ гледна точка на здравословното състояние на младежитѣ, които навлѣзоха въ тия организации и които рискуваха да се поболѣятъ. Азъ слушахъ че веднѣжъ оплаквания, че много отъ играчитѣ на футболъ, благодарение на увлѣчение и прекаленостъ, сѣ заболѣли отъ сърдечна болестъ и че една медицинска намѣса въ тая областъ се явява една държавна необходимостъ. Същото става и въ туристическитѣ организации — и тамъ, благодарение на прекаленостъ и крайно увлѣчение, сѣ се отбелязвали твърде печални факти. Наскоро даже имаме пакъ такъвъ фактъ.

Но при контрола, който Министерството на просвѣтата или върховниятъ съветъ за физическо възпитание ще трѣбва по програма да упражнява, не трѣбва въ никой случай да се отива въ друга крайностъ. Единствената задача, която законътъ би трѣбвало да преследва, а именно физическото укрепяне на младежта и създаване на здравни навици у нея, ще трѣбва да остане въ основата на всички действия, мѣроприятия и програми, които ще се провеждатъ. И ако трудътъ, както споменахъ мимолудо, е единственото най-важно възпитателно сѣдство

за морално издигане на личността, ми се струва, че не трябва, покрай обикновените игри, да се изпуска извън видъ да се създадат условия и интерес към извѣстен умствен и физически труд за нашата младеж. Законодателят ще трябва да намѣри начинъ да разреши този голѣмъ въпросъ въ връзка съ настоящия законопроектъ било въ самия законопроектъ, било чрезъ програмитъ, които Министерството на просвѣтата ще изработи въ послѣдствие и които ще трябва да иматъ практическо приложение. Защото, пакъ ще повторя, ако въпросътъ се сведе само до физическото възпитание, азъ се боя, че цѣлата работа ще се изроди и ще даде отрицателни резултати, а не ония, които и народното представителство, и министри, и всички биха желали — едно действително укрепяване на нашата младежъ въ физическо и морално отношение.

Г. г. народни представители! Въ законопроекта има една цѣла специална глава за организацията на физическото възпитание. Предвижда се цѣла една система отъ учреждения, която азъ се съмнявамъ дали ще бѣде приложена и дали ще даде резултатитѣ, които Министерството на просвѣтата желае да постигне. Азъ не знамъ дали тая сложна система отъ учреждения — върховенъ съветъ за физическо възпитание, окръженъ съветъ за физическо възпитание, околийски съветъ за физическо възпитание, мѣстенъ съветъ за физическо възпитание въ всѣка градска или селска община — не знамъ дали тая система отъ отдѣлни съвети, които ще бѣдатъ въ връзка единъ съ другъ, ще може да постигне ония резултати, които се очакватъ. Разбирамъ да има едно централно управление, единъ върховенъ съветъ за физическо възпитание при Министерството на народното просвѣщение, при културното отдѣление, да речемъ. Разбирамъ най-сетне, че може да има нѣкъде околийски съвети, или просто съветъ, който ще изпълнява функциитѣ по физическото възпитание въ общинитѣ или въ околийскитѣ. Но азъ не вѣрвамъ, че всички тия съвети биха могли да изпълнятъ по-добре всѣко оная задача, която законопроектътъ имъ чертае. Тия много съвети ще трябва до голѣма степенъ да бѣдатъ или намалени, или съвсемъ унищожени.

Министъръ А. Ц. Цанковъ: Това е въ духа на демокрацията.

Д. Негенцовъ (с. д): Не знамъ дали всичко това може да бѣде осъществено.

Г. Пенчевъ (с. д): Не могатъ ги събра.

Д. Негенцовъ (с. д): Съгласете се, г. г. народни представители, че това би било единъ баластъ, една тежко-подвижна машина, която не би могла да изпълнява всички функции, които се чертаятъ отъ закона. Това е абсолютно невъзможно. И после, не забравяйте състава на тия съвети. Не знамъ дали е потребно да влизатъ въ тѣхъ всички тия хора.

Г. Пенчевъ (с. д): Отъ цѣлъ свѣтъ сж събрани хора!

Д. Негенцовъ (с. д): Колкото по-малко хора турите въ отдѣлнитѣ съвети и колкото по-малко съвети имате, менъ ми се струва, че въ такъвъ случай по-добре ще постигнете голѣмата задача, която си поставя законопроектътъ. Не е твърде парадоксално, когато се казва, че много хора малко работа вършатъ. Има нѣкакъвъ смисълъ въ тая поговорка. Но онова, което азъ бихъ желалъ да се има предъ видъ, то е, при формирането на тия съвети въ никой случай не трябва да бѣдатъ игнорирани организациитѣ по физическо възпитание, макаръ и тѣ да се регулиратъ отъ сжщия този законъ. Всички организации, които сж си спечелили право на сжществуване и които си поставятъ за разрешение голѣмата задача за физическото укрепяване на нашата младежъ, ще трябва да бѣдатъ представени въ всички съвети, които биха били създадени съ този законъ.

Законопроектътъ, както споменахъ мимоходомъ, зачеква и въпроса за създаване на най-елементарни условия за физическо възпитание: салони, игрища, плавателни, въобще всичко, при което би могло да се даде рационално физическо възпитание. Азъ питамъ: съ какви срѣдства ще се създаде всичко това? Въ законопроекта се предвиждатъ нѣкакви такси, предвиждатъ се помощи отъ общинитѣ, отъ окръжитѣ, отъ държавата, но тия срѣдства сами по себе си сж недостатъчни. Азъ не знамъ въ едно село въ какъвъ мащабъ ще се създаде плавателна и игрище. Въ село си иматъ поляна, където селянитѣ, пѣкъ и младежитѣ отъ двата пола, играятъ своитѣ хубави, кръшни хора, отъ които не трябва да бѣгаме. Мене ми се струва, че съ този

законъ мжно ще могатъ да се осъществятъ всички тия условия. Въ законопроекта се предвижда едно задължение за общинитѣ — да отпуснатъ известна частъ отъ своята мера за цѣлта. Азъ не знамъ дали въ селата остана свободна мера, за да се даде за подобни цели. Меритѣ, колкото ги имаме, се използватъ за училищнитѣ фондове, както и за оземляване на безимотни и малоимотни. Останаха съвсемъ малко мери. Но да допустнемъ, че има мери, че би могло да се отдѣли известна частъ отъ тѣхъ. По силата на закона, тая частъ отъ мерата трябва безусловно да се отстъпи на съответната организация за физическо възпитание на вѣчно използване. Заваренитѣ днесъ отстъпени мѣста за игрища, салони и пр. ставатъ безусловна собственостъ на организациитѣ, които ги използватъ. Азъ не знамъ дали Софийската община, която е отстъпила мѣста на такива организации, ги е отстъпила безвъзмездно. Въ всѣки случай това е единъ въпросъ, който ще докосне самоуправлението на общинитѣ и ще създаде може би твърде голѣма неприязненостъ между общинскитѣ съвети и тия организации, когато последнитѣ пожелаатъ да създадатъ на тия мѣста плажове, игрища и пр.

Г. г. народни представители! Азъ се надѣвамъ, че въ комисията по Министерството на народната просвѣта ние ще имаме възможностъ да развѣнимъ мисли върху отдѣлнитѣ положения на законопроекта и да се спремъ и върху принципналната му страна. Азъ трябва да призная, че законопроектътъ до известна степенъ е освободенъ отъ ония тенденции, които бѣха прокарани въ първоначалния проектъ на министерството, разгледавъ отъ учебния съветъ, и които тенденции бѣха застъпени въ съвета не отъ докладчика, а отъ лицето, което даде обяснения за мотивитѣ, които сж продиктували създаването на този законопроектъ. Азъ смѣтамъ, че интереситѣ на българската държава налагатъ да се съсредоточи всичкото внимание на Парламента върху физическото укрепяване на нашата младежъ, като не се пренебрегватъ нуждитѣ и условията на нашата страна. Ако въ комисията законопроектътъ претърпи известни поправки и въ това отношение, мене ми се струва, че той ще може да бѣде приетъ и отъ Камарата.

Г. г. народни представители! Не зная дали е потребно накрай да подчертая още веднѣжъ, че когато се касае до физическото укрепяване на нашата младежъ, ние ще бѣдемъ единодушни, но когато се касае до практическото осъществяване на тая голѣма задача, ние може би нѣма да се съгласимъ. Толкозъ повече нѣма да се съгласимъ, ако съ законопроекта биха се преследвали цели, свършено чужди на физическото възпитание, нѣмащи нищо общо съ него.

Давайте съ общи усилия да създадемъ една младежъ, която, укрепена физически, укрепена и духовно, издигната и морално, ще може съ достоинство и честъ да изпълнява своя граждански и служебенъ дългъ, ще може съ достоинство да отговаря на националнитѣ задачи, които българската държава днесъ има. Нека поставимъ въпроса за физическото възпитание единствено на тая база, за да можемъ да постигнемъ ония голѣми резултати, които се преследватъ съ законопроекта.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народния представителъ г. Коста Николовъ.

К. Николовъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Нуждата и ползата отъ физическото възпитание на единъ народъ сж толкова очевидни, че азъ нѣма какво да кажа повече отъ туй, което казаха тѣзи, които говориха преди менъ. Не мога да се съглася, обаче, съ г. Негенцовъ, който въ началото на своята речъ каго-чели изказа съмнение, какво въ този моментъ настоящиятъ законопроектъ не е нуженъ, че трябва по-напредъ нашата младежъ да бѣде поставена въ по-добри материални условия и тогава да се загрижимъ и за нейното физическо възпитание чрезъ единъ законъ. Ако бихме възприели това мнение, г-да, това значи никога да нѣмаме законъ за физическо възпитание на българската младежъ. Защото, кога ще можемъ да кажемъ, че материално сме така добре обзаведени, че ни остава като луксъ, така да се каже, физическото възпитание на нашата младежъ?

Най-голѣмиятъ принципъ, легналъ въ основата на този законопроектъ, е задължителността на физическото възпитание. Ако, г-да, за да развѣнемъ умствено нашата младежъ, ние сме възприели принципа на задължителното обучение на децата въ училището до известна възраст, то защо да не можемъ да приемемъ принципа на задължителното физическо възпитание, когато е знайно, че човѣкъ има две природи — тѣло и душа? Още навремето

римляните сж казали: „Ако искаш да имаш здрава душа, трѣбва да имаш здраво тѣло“. Следователно, нашитѣ грижи трѣбва да бждат насочени еднакво както къмъ духовното, така и къмъ физическото развитие на човѣка. Моятъ другаръ г. Димитъръ Ивановъ ви посочи преди малко въ речта си историческото развитие на физическото възпитание въ всички народи, каза ви, че то е съществувало даже хиляди, хиляди години преди Христа и че въ всички народи се полагатъ грижи еднакво както за физическото, така и за духовното възпитание.

Физическото възпитание, споредъ законопроекта, трѣбва да бжде застъпено най-напредъ въ учебнитѣ заведения. То и досега бѣше застъпено, само че нѣмаше система. Сега съ законопроекта се слага началото, физическото възпитание да бжде единно за цѣлия народъ; ще се намѣси и държавата, както се казва въ мотивитѣ къмъ законопроекта, „като създаде институции, които да ръководятъ, да напѣтствуватъ и да стимулиратъ физическото възпитание на нашата младежъ въ името на национални и държавно-граждански цели и задачи“.

Вие си спомнете, г-да, какво представляваше нашата младежъ само преди десетина години, макаръ и въ училищата да бѣше застъпено физическото възпитание. До преди десетина години ние бѣхме изоставили нашата младежъ, и тя отиде на улицата да увеличава редоветѣ на крайнитѣ елементи. Всѣки отъ васъ е виждалъ какъ нашата младежъ, още невинна, безъ да разбира защо отива въ редоветѣ на крайнитѣ елементи, манифестираше изъ улицитѣ на София и на много други наши градове идеи, които никога не е разбирала, идеи, които бѣха чужди и на нейното отечество.

Въ законопроекта се предвиждатъ повече часове за обучение по физическо възпитание. Така, въ първоначалнитѣ училища се предвиждатъ седмично 10 часа: всѣки денъ по половина часъ и други 4 часа, а въ прогимназиитѣ — 8 часа. Това е вече твърде достатъчно, за да можемъ да считаме, че се поглежда сериозно и на физическото възпитание въ нашитѣ училища.

За да бжде резултатно физическото възпитание, г-да, нужно е, естествено, да има ръководенъ персоналъ. Въ законопроекта се предвижда, че ще останатъ да продължатъ да даватъ физическо възпитание досегашнитѣ ръководители и инструктори и че ще бжде създаденъ задължителенъ курсъ за опрѣняване тѣхнитѣ познания и за подготовка на нови преподаватели по физическо възпитание. Азъ считамъ, г. г. народни представители, че това ще бжде недостатъчно. Намъ сж нуждни учители по физическо възпитание, добре подготвени, не случайни хора, а хора школовани, хора съ подходяще образование. Ето защо азъ намирамъ, че е необходимо учителитѣ по физическо възпитание да минаватъ не само единъ специаленъ курсъ, а да свършатъ една школа съ програма, отговаряща тѣкмо на нашитѣ условия, като се държи смѣтка, разбира се, да не излизатъ отъ тази школа голѣмъ брой учители по физическо възпитание, га да не можемъ после да имъ намѣримъ мѣсто и да се яви едно свръхпроизводство. Школа, обаче, непременно трѣбва да бжде създадена.

За физическото възпитание на извънучилищнага младежъ. Г. г. народни представители! Това е единъ много по-груденъ въпросъ. Азъ сжщо съмъ се замислялъ, както г. Досю Негенцовъ: кога прокарваме принципа за задължителността на физическото възпитание, какъ ще можемъ да обгърнемъ всички младежи до предѣлната възраст 21 година, които напускатъ училището следъ като свършатъ първоначалното образование? Това е една действително трудна работа. Всички младежи, които работятъ въ фабричитѣ, които работятъ въ други заведения, които следватъ въ срѣдни и висши учебни заведения, все може да бждатъ подъ наша ръка, но оная младежъ въ селата, която следъ първоначалното образование отива да работи на нивата на своитѣ родители, за нея въпросътъ е малко по-груденъ. Но нека се надѣваме, че тя, които ще ръководятъ по закона това дѣло, ще може да се справятъ съ тази трудностъ, ако не изведнѣжъ, постепенно. Това, обаче, не бива да бжде причина да отказваме задължителността на физическото възпитание.

Нѣкакъ-си природна нужда, г-да, кара младежитѣ, па и по-възрастнитѣ, да се групиратъ въ организации, застъпващи физическото възпитание на гражданина. Отъ освобождението насамъ много организации по физическо възпитание сж създадени по частна инициатива и сж допринесли твърде много за физическото развитие на нашия народъ. Г. Димитъръ Ивановъ изброи всички тия органи-

зации, които съществуватъ у насъ. Той, обаче, спомена много малко за туристическитѣ организации у насъ, за които азъ искамъ да кажа нѣколко думи.

Първото туристическо дружество у насъ е основано въ София, отъ Алеко Константиновъ и се нарича „Българско туристическо дружество „Алеко Константиновъ“. Съ течение на времето туризмътъ у насъ се популяризира, стана любимо дѣло на много хора. Изникнаха на много мѣста туристически дружества, като клонове на туристическото дружество „Алеко Константиновъ“. Извънъ дружеството „Алеко Константиновъ“ и неговитѣ клонове, самостоятелно, по природата на самия туризмъ, се създадеха и други туристически дружества, които съществуватъ отдѣлно и не сж подъ ведомството, така да се каже, на туристическото дружество „Алеко Константиновъ“ въ София. Нѣколко отъ тия туристически дружества сж се обединили въ така наречената Туристическа федерация. Тия дружества, г-да, съществуватъ, както казахъ, по самата природа на туризма. Туризмътъ не следва ония принципи, ония методи на обучение, които следватъ другитѣ спортни организации. Туристътъ е свободенъ, той ходи навсѣкжде, самъ или съ другари, като всѣкога подбира такива другари, които му подхождатъ по духъ и разбиране. Въ туристическитѣ дружества членоветѣ сж слудени, тѣ иматъ еднакви разбираня, тѣ иматъ еднакъвъ менталитетъ. Затова вие не може да ги накарате и да се съединятъ съ други дружества. Нѣма защо да ви соча примѣри. Всѣко туристическо дружество има свой маршъ, свои традиции, свои разбираня.

Н. Пждаревъ (д. ср): Нѣщо като сектанство.

К. Николовъ (д. ср): Не е сектанство. — Ето защо, като чета последната алинея на чл. 12, която гласи, че всички еднородни дружества за физическо възпитание сж длѣжни да принадлежатъ къмъ съответнитѣ организации, съюзи и федерации, искамъ да поясня, че това — ако е възможно, нека стане, не го отричамъ — трѣбва да стане така, че туристическитѣ дружества да си останатъ такива, каквито сж си, като се подчинятъ само на общото ръководство.

Н. Търкалановъ (д. ср): Това е смисълътъ на закона.

К. Николовъ (д. ср): Много усилия сж правени досега да се обединятъ туристическитѣ организации въ една обща организация, но всички сж пропаднали по тази причина, която ви поменахъ. Дано този законъ сега постигне това — обединение на всички тия дружества.

И азъ, г. г. народни представители, намирамъ, че организацията на физическото възпитание съ тѣзи много съвети е действително малко тежка. Върховниятъ съветъ по физическото възпитание при Министерството на просвѣтатата се състои отъ 15 души, а, както е казано, може да се допълва, споредъ нуждитѣ, и съ лица специалисти. Окрѣжнитѣ съвети за физическо възпитание се състоятъ отъ 10 души; сжщо и околийскитѣ съвети иматъ голѣмъ съставъ. Азъ смѣтамъ, че тѣзи съвети сж действително много тежки и че е необходимо тѣхнитѣ състави да се намали.

Освенъ това, казано е, че върховниятъ съветъ за физическо възпитание ще се председателствува отъ главния секретаръ на Министерството на народното просвѣщение. Г-да! Главниятъ секретаръ на Министерството на народното просвѣщение, който е мой старъ приятелъ, сме го претоварили много. Азъ смѣтамъ, че председателъ на върховния съветъ за физическо възпитание трѣбва да бжде не главниятъ секретаръ на Министерството на народното просвѣщение, а този, който ръководи въ самото министерство службата по физическо възпитание, именно главниятъ инспекторъ по физическото възпитание. Така ако се приеме, азъ смѣтамъ, че е по-добре.

Съставътъ на съветитѣ за физическо възпитание трѣбва да се намали за да бждатъ по-дейни, по-подвижни въ работата си, защото тамъ, дето има много хора, мѣчно се събиратъ, мѣчно се създава кворумъ, явяватъ се хиляди мнения, които, докато ги обединишъ, минава време и работата върви мѣдно. Затова, споредъ менъ, трѣбва непременно да бждатъ понамалени по съставъ тия съвети.

Въ главата, г-да, за физическото възпитание извънъ училищата, нужно е непременно да се споменатъ всички съществувачи сега организации, които трѣбва да се подчинятъ на постановленията на този законъ, като се каже, „и други, които биха се създали“. Това е нужно, защото въ законопроекта не е казано изрично, а се подразбира. Казва се, напр., че мѣстниятъ съветъ на физическото въз-

питание се грижи за постройката и обзавеждането на планински хижи, туристически домове и т. н. Значи, включват се и туристическите дружества, но не е казано изрично това. Понеже не е казано „и други организации“, които също застъпват физическото възпитание, може някой да бждат, така да се каже, лишени от това право и от тази чест да се грижат и тб за физическото възпитание на младежта.

За срѣдствата. Някои сж противъ създаването на фондъ. Даже има такива, които казватъ: „Какви сж тѣзи фондове за физическо възпитание!“ Азъ мисля, че само фондовете даватъ най-добри резултати при събирането на срѣдствата. Казано е отъ какво се образува фондътъ: (Чете) „Помощи отъ общинитъ и окръжнитъ постоянни комисиин“. Може да нѣматъ земи; тогава ще намѣрятъ други начини, за да дадатъ своята помощъ. Следъ това: (Чете) „По 1 л. върху всѣки входенъ билетъ на училищнитъ и читалищнитъ кинематографи“. Това не е много. Който иска да гледа кинематографъ, ще даде и още 1 л. — за своитъ деца го дава. Предвижда се и помощъ отъ държавата. Тя е давала за тази целъ и по-рано, ще дава и сега. Не може другояче. Предвижда се по 1 л. върху всѣки входенъ билетъ на стойностъ повече отъ 10 л. за разнитъ игри и състезания, уреждани отъ гимнастическитъ и спортни организации. Това е тѣхно право и не виждамъ въ това нищо, което да прѣчи. Азъ считамъ, че срѣдствата за този фондъ ще се намѣрятъ по пѣтищата, които законопроектътъ предвижда, и не е грѣшка, че сж предвидени.

Съ тѣзи нѣколко думи, г-да, азъ считамъ, че законопроектътъ трѣбва да се приеме на първо четене и да отиде въ комисията, където може да се направятъ съответнитъ поправки. Азъ ще гласувамъ за тоя законопроектъ, защото е единъ съвремененъ законопроектъ, нуженъ, много отдавна очакванъ, и ние трѣбва само да благодаримъ на г. министъра на просвѣтата, че го е внесълъ за разглеждане. (Нѣкои отъ сговориститъ ржкоплѣскавъ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петъръ Якимовъ.

П. Якимовъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Г. Лѣкарски не можа да ви даде нѣкои данни за здравословното състояние на младежта въ нашитъ училища, а, безспорно, тѣзи данни сж много характерни и държавата трѣбва да се замисли върху тѣхъ, когато ще полага грижи за физическото възпитание на нашата младежъ. Случайно ми попадна книгата „Основи на физическото възпитание на младежта“ отъ народния представителъ д-ръ Руменовъ. Въ тази книга много ясно е изтъкнато здравословното състояние на нашата учаща се младежъ. Въ нея се констатира въ печални факти. Така, напр., между момичетата д-ръ Руменовъ е констатиралъ: на 10-годишна възраст 53% здрави и 47% съ разстроено здраве; на 13-годишна възраст 36% здрави и 64% съ разстроено здраве; на 17-годишна възраст 32% здрави и 68% съ разстроено здраве. А отъ една анкета, която той, като управител-лѣкаръ на Софийския диспансеръ, е направилъ въ едно отъ училищата въ София, е констатиралъ следнитъ резултати: въ I отдѣление 60% здрави, 40% заразени отъ туберкулоза; въ III отдѣление 38% здрави, 62% заразени; въ I класъ 27% здрави, 73% заразени.

Внѣ отъ туй, той е направилъ изследвания върху тѣлосложението и е констатиралъ следното: 79% сж съ слабо развито тѣло, 21% сж съ срѣдно и добре развито тѣло; по отношение на гърдитъ: 27% нормално развити, 42% плоско развити, 21% крѣгли, 10% тѣсни или ненормални. На 10.000 момичета отъ 10 до 15-годишна възраст той е констатиралъ 4.8% смъртностъ отъ туберкулоза, а отъ 15 до 21-годишна възраст смъртността е 17.6%; за момчетата, при сжщитъ възрасти, смъртността е 8.9% и 19.8%.

Тѣзи цифри, които д-ръ Руменовъ лансира въ своята брошура „Основи на физическото възпитание“, говорятъ много ясно какво е здравословното състояние на нашата учаща се младежъ, особено следъ войната. Д-ръ Руменовъ се спира и върху всички онѣзи причини, за които говори г. Негенцовъ — че за това до голѣма степенъ влияе нехигиеничността на училищнитъ помѣщения, претрупаността на програмата, защото, следъ като ученицитъ бждатъ заети презъ деня отъ 4 до 6 часа съ учебни занятия, тѣмъ сж необходими още толкова часа, за да могатъ да бждатъ подготвени за онзи материалъ, който е миналъ презъ този день. Всички тѣзи причини, за които говори г. Негенцовъ и

които подчертава и д-ръ Руменовъ, създаватъ недѣжността, хилавостта, израждането на нашата младежъ. И азъ смѣтамъ, че г. министърътъ на просвѣщенieto, комуто преди всичко е сжщо здравето на младежта, дохожда навреме съ този законопроектъ, за да се подобри здравето както на учащата се младежъ, така и на тази, която се намира извънъ училищата.

Но дълженъ съмъ да отбележа — като е дума за извънучилищната младежъ — че системата, която е предвидена въ законопроекта, за задължително физическо възпитание на всички младежи отъ 15 до 21-годишна възраст, въпрѣки че сж предвидени нѣкои облекчения въ гражданскитъ тегоби — които може би ще бждатъ пояснени въ правилника който ще съставлява нераздѣлна частъ отъ законопроекта — надали ще даде нуждитъ резултати, не заради туй, защото липсватъ санкции, но защото се оставятъ да сжществуватъ отдѣлно редица организации за физическо развитие. Споредъ законопроекта, ще остане да сжествува като отдѣлна организация юнашката, ще останатъ да сжществуватъ спортнитъ клубове и тѣхната федерация, ще сжществуватъ като отдѣлни организации всевъзможнитъ туристически организации, които, безспорно, иматъ една и сжща задача, а именно физическото възпитание на младежта, и които могатъ да се обединятъ въ една организация, за да може програмата да бжде единна, надзорътъ по-ефикасенъ и физическото възпитание да бжде всестранно. Азъ смѣтамъ, че ако съ законопроекта бжде се насърчила юнашката организация, създадена наскоро следъ освобождението, въ 1898 г., която, следователно, има вече 33-годишенъ животъ, за която ви говори г. Ивановъ, когато ви даде исторически прегледъ на всички организации, имащи за целъ физическото възпитание на младежта, и която юнашка организация обединява въ себе си 165 дружества съ 32 хиляди организирани члена и къмъ нея се поставѣха като секции спортната организация, туристическата организация, ловната организация, по-скоро щѣше да се постигне единство въ тѣзи организации и по-лесно щѣха да се реализиратъ задачитъ, които сж поставени въ този законопроектъ.

Д. Ивановъ I (д. сг): Има федерация.

П. Якимовъ (д. сг): Защото, г. г. народни представители, ако обърнете внимание на целитъ на юнашката организация, ще видите, че тя обема целитъ на всички други организации, които гонятъ общата целъ — физическо възпитание на младежта. Въ устава на юнашката организация сж поставени следнитъ задачи: гимнастика на уреди, спортъ, лека атлетика, народни игри, туризъмъ, скаутизъмъ, като методъ за възпитание на характера, публични игри, дружествени екскурзии и пр и пр. А това сж цели, които, поотдѣлно взети, се преследватъ отъ разнитъ организации за физическо развитие, които понастоящемъ сжществуватъ у насъ. Какъвъ смисълъ има, следователно, сжществуването на скаутската организация, на организацията на отдѣлнитъ спортни клубове, на туристическата организация, като отдѣлни организации, съ свои управителни тѣла, когато тѣ могатъ да бждатъ секции на създадената вече юнашка организация, която е поставила своитъ основи още преди 33 години?

Азъ не знамъ кои сж били съображенията за отлъчването на тѣзи организации — всѣки единъ отъ васъ може да ги долови — но азъ смѣтамъ, че при тази ясна целъ и срѣдства, които сж легнали въ основата на юнашката организация, нѣматъ право на сжществуване като отдѣлни организации всичкитъ тѣзи, които ви посочихъ, защото тѣ могатъ да влѣзатъ като секция въ юнашката организация. Тогава, безспорно, задачата на държавата ще бжде улеснена, защото тя ще има работа само съ една организация, а не съ много. А ако къмъ това се прибави и задължителното членуване въ тази юнашка организация на всички младежи отъ 15 до 21-годишна възраст — било въ училищата, било извънъ училищата — азъ смѣтамъ, че целитъ на държавата, които се преследватъ съ този законопроектъ, ще бждатъ най-добре осжществени. Не знамъ дали г. министърътъ на просвѣтата е билъ чуждъ на тази идея, но неусвояването и азъ си го обяснявамъ, може би, съ ходатайствата, съ застъпничеството или съ желанието да бждатъ задоволени всичкитъ тѣзи организации, които отъ нѣколко години насамъ се размножиха, които се създадоха, може би, по подражание, защото и въ странство били създадени подобни организации.

Н. Пждаревъ (д. сг): А нѣкои, може би, и по желанието на странство!

И. Лъкарски (д. сг): Да, има и такива.

П. Якимовъ (д. сг): За менъ, г-да, туй, което може да постигане за физическото възпитание на нашата младежъ юнашката организация, не може да бѣде постигнато отъ другитѣ организации, защото докато юнашката организация има за целъ упражнението на маса хора, спортнитѣ клубове иматъ за целъ едно съревнование или състезание на тимове, които обикновено се състоятъ отъ 6 до 24 души.

Х. Статевъ (нац. л): А бе, я не загазвай тукъ!

П. Якимовъ (д. сг): Юнашката организация има за целъ да обгрне въ себе си граждани отъ всички възрасти, като се започне отъ младежа и се стигне до по-възрастния, когато въ другитѣ организации отъ членоветѣ се иска строго опредѣлена възраст, за да могатъ тѣ да отговарятъ на целитъ на тази или онази организация. Юнашката организация се ръководи отъ специалисти подготвени, следващи известни курсове, а другитѣ организации се ръководятъ често пѣти отъ случайни лица, които сж добили довѣрие на болшинството на членоветѣ въ тѣзи организации. Юнашката организация работи въ всички сезони на годината, когато други организации работятъ само въ известенъ сезонъ. Докато юнашката организация не пресилва играча и цели неговото всестранно физическо възпитание, въ нѣкои спортни организации пресилватъ играча и неведнѣжъ сж констатирани отъ страна на лѣкаритѣ известни сърдечни заболявания, на което обстоятелство, безспорно, трѣбва да се обърне внимание, когато подобни организации ще се насържаватъ. И прочее и прочее.

Вие виждате, следователно, колко е полезна за все-странното и системно физическо възпитание на нашата младежъ тази юнашка организация, която, споредъ думитѣ на г. Ивановъ, е създадена преди 33 години и която може въ себе си да включи като секции всички останали организации, чрезъ което ще се улесни и задачата на държавата и ще се постигне единство, система въ физическото възпитание на младежта. Азъ смѣтамъ, че ако се усвои тази система, ще се избѣгне и онази тежка машина за процедиране въ тая областъ, която се създава по новия законпроектъ.

По новия законпроектъ, както знаете, се създаватъ редица органи: единъ върховенъ съветъ при Министерството на народната просвѣта, другъ въ окръжieto, трети въ околията и, най-сетне, четвърти, нареченъ мѣстенъ съ-ветъ, въ всѣка градска и селска община.

Тѣзи органи, безспорно, ще бѣдатъ премахнати и системата въ законпроекта за организацията на физическото възпитание ще бѣде опростотворена, когато държавата ще има предъ видъ създадената вече организация „Юнакъ“, която може да бѣде видоизмѣнена; тя има именно едно такова поддѣление, което отива отъ областъ чакъ до дружества въ градове и села.

Зарадъ това азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, намѣсто да отиваме къмъ създаването на такива институти, къмъ узаконяване отдѣлното съществуване на всичкитѣ тѣзи всевъзможни организации за физическо развитие, които влизатъ въ разни съюзи и федерации, да опростотворимъ всичко това, като узаконимъ юнашката организация съ нейнитѣ секции, поставяйки си ония цели и задачи, които азъ по-рано изброихъ, за да улеснимъ и самата държава и общото ръководство на физическото възпитание.

Ще ми позволите сега да направя нѣколко бележки върху самия законпроектъ.

Въ чл. 6 на законпроекта е казано, че заваренитѣ отъ настоящия законъ редовни учители и учителки по физическо възпитание запазватъ правата си, следъ като минатъ единъ задължителенъ курсъ, уреденъ отъ Министерството на народното просвѣщение. Азъ смѣтамъ, че тѣзи учители и учителки сж признати за редовни, следъ като сж преминали нужния курсъ и сж издържали нужния държавенъ изпитъ; следователно, тѣ иматъ вече правото да бѣдатъ инструктори, да бѣдатъ възпитатели, да бѣдатъ учители по физическо възпитание, така както досега, преди създаването на законпроекта, иматъ това право.

По-нататкъ. Въ сѣщия чл. 6 се казва, че учителитѣ по физическо възпитание въ всички срѣдни училища, пълни или непълни, държавни или частни, общообразователни или специални, по всички ведомства въ царството, се назначаватъ отъ съответния министъръ по представление на службата за физическо възпитание при Министерството на народната просвѣта. Ако това може да бѣде задължително за държавнитѣ училища, били тѣ първоначални, прогимназиални и срѣдни, азъ не знамъ дали ние можемъ да го наложимъ и на частнитѣ училища.

И. Лъкарски (д. сг): Можемъ и ще бѣде целесъобразно.

П. Якимовъ (д. сг): Въ туй отношение, безспорно, ще трѣбва да се направи нужната корекция въ смисълъ, учителитѣ по физическо възпитание, които ще бѣдатъ представени отъ частнитѣ училищни настоятелства, да подлежатъ на одобрение, ако отговарятъ на нужнитѣ условия, отъ Министерството на народната просвѣта или отъ респективнитѣ министерства.

Нѣколко думи и върху самата работа въ връзка съ физическото възпитание въ първоначалнитѣ училища и прогимназиитѣ. Въ буква 6 на чл. 7 се предвиждатъ четири часа седмично за екскурзии въ природата, работилници, фабрики и пр. Азъ не съмъ компетентенъ да се произнасямъ по този въпросъ, но отъ сведенията, които имамъ отъ компетентни лица, се изтъква, че е много неудобно цѣла прогимназия, или цѣло основно училище всѣка седмица да бѣде извеждано било на екскурзия въ природата, било най-сетне въ нѣкое фабрично заведение. И азъ смѣтамъ, че въ туй отношение законпроектътъ ще трѣбва да се корегира — екскурзии да ставатъ двуседмично, сж огледъ тѣзи екскурзии било въ природата, било въ фабричнитѣ заведения или другитѣ научни институти да бѣдатъ полезни. Нека заедно съ ръководителя по физическо възпитание да присѣтствува и респективниятъ учител по география, химия и пр. въ зависимостъ отъ самата екскурзия, която ще се направи.

Ще се спра на чл. 11 отъ законпроекта. И азъ подчертавамъ, както г. Негенцовъ, че ние създаваме задължително физическо обучение, обаче безъ нужнитѣ санкции. Може би мотивътъ на г. министра на народното просвѣщение е да се създаде това като едно добро начало, за да се види какви ще бѣдатъ резултатитѣ и, въ зависимостъ отъ това, впоследствие да се корегира положението, като се създадатъ и нужнитѣ санкции. Но за мене по-важното е да се създадатъ такива облекчения при отбиване на гражданскитѣ тегоби, които да бѣдатъ приемливи за младежта, за да прекара задължително не, а доброволно 5 години въ организациитѣ за физическо възпитание и да положи нужния изпитъ, следъ който да добие тѣзи облекчения, които може би ще се предвидятъ въ правилника.

По отношение на работницитѣ въ фабричнитѣ заведения имамъ да кажа следното. Въпросътъ трѣбва да бѣде поставенъ алтернативно, не задължително. Въ законпроекта е казано, че фабрицитѣ и работилницитѣ, въ които работятъ 100 и повече работници или работнички, сж длъжни да уредятъ нужнитѣ игрища и салони за своитѣ работници до 21 годишна възраст. Ако тѣ не създадатъ игрища и салони, до създаването на такива, да внасятъ нужнитѣ вноски — посочени сж 60 л. за всѣки работникъ. Нека това да бѣде алтернативно задължение.

Въ чл. 13 отъ законпроекта е казано: „Младежитѣ надъ 15-годишна възраст, членували 5 години въ организации за физическо възпитание, съ одобрени устава и програми, добиватъ облекчение при отбиване на гражданскитѣ си тегоби, следъ като издържатъ установения изпитъ“. Предъ кого ще се полага този изпитъ? Кой ще произвежда този изпитъ?

И. Лъкарски (д. сг): Въ правилника ще се каже.

П. Якимовъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, че това е една непълнота, която ще трѣбва да бѣде попълнена, за да се знае кжде именно и предъ кого ще се полага този изпитъ.

Въ чл. 14, кждето се говори за върховния съветъ за физическото възпитание, е предвиденъ, като председателъ, главниятъ секретаръ на Министерството на народната просвѣта; въ окръжния съветъ е предвидено и подпредседателъ, а нито въ единъ отъ всичкитѣ не е предвидена длъжността секретаръ. Азъ не зная кой ще се занимава съ писмената работа, съ изготвянето на нужния материалъ. И въ това отношение, безспорно, ще трѣбва да бѣде усвоено едно управително тѣло — ако се усвои, разбира се, тази система — съ нужния председателъ, който да бѣде замѣстенъ, въ случай на заболяване или отсъствие, и съ нужния секретаръ, който, безспорно, ще трѣбва да се занимае съ цѣлата оная книжовна, канцеларска работа, която ще бѣде необходима било за едната или за другата организация.

Но, ако се усвои тази организация съ върховенъ съветъ за физическото възпитание и съ неговитѣ подчинени институти, азъ смѣтамъ, че въ нищо нѣма да пострада организацията — па и самиятъ законпроектъ — ако се залочи окръжниятъ съветъ за физическото възпитание; ако се залочи околийскитъ съветъ за физическото възпитание. Защото службата се опростотворява: нѣма нужда на-

редбитъ на върховния съветъ да минаватъ чрезъ окръжния съветъ, да минаватъ чрезъ околийския съветъ, за да отиватъ до мѣстнитѣ съвети въ селата и градоветѣ. Това е една система, която може би е усвоена по сегашното наше административно поддѣление — окръжи, околии и общини — но е една система, която не би могла да се защитава даже досежно окръжнитѣ управления на администрирането отъ страна на самата държава, а още повече за тази организация, която се създава. Защото, г. г. народни представители, ако прочетете въ що се състои задачата на окръжния съветъ за физическото възпитание, която е поставена въ края на чл. 16 отъ законопроекта, ще видите, че тамъ се казва: (Чете) „Назначението на този съветъ е да подпомага организирането на физическото възпитание на извънучилищната младежъ въ окръга, като прилага на дѣло това, що се нарежда отъ Министерството на народното просвѣщение“. Ако отидете до околийскитѣ съвети, ще видите за околията Окръжтъ — това сѫ околитѣ. Околитѣ — това сѫ градоветѣ и селата. Нѣма нужда да създавате този излишенъ апаратъ на околийски съвети и окръжни съвети, а ще трѣбва да опростотворите тази организация, ако искате тя да върви добре, да бѣде тя лека, да бѣде тя експедитивна и да постига целитѣ, които ѝ сѫ поставени въ законопроекта. Нека нарежданията отъ върховния съветъ отиватъ направо къмъ мѣстнитѣ организации и нека последнитѣ вършатъ онази задача, която е предвидена въ чл. 18 и която асѣж е и задача на самитѣ тѣзи съвети.

Ето защо азъ смѣтамъ, че тѣзи апарати сѫ тежки, че тѣзи апарати сѫ излишни, че тѣзи апарати ще спъватъ работата, намѣсто да я улесняватъ, и че тѣзи апарати ще трѣбва да бѣдатъ заличени въ тази организация.

Г. г. народни представители! Дълженъ съмъ да обърна вниманието — така както го обърна и г. Негенцовъ — върху единъ членъ отъ самия законопроектъ, който говори за игрищата. Въ чл. 19, алинея четвърта, е казано: (Чете) „Съ влизането въ сила на настоящия законъ всички сѣществувачи въ страната игрища, дадени за временно ползуване, подарени и пр. на организации за физическо възпитание отъ държавата или отъ общинитѣ, ставатъ собственост на тѣзи организации“. Азъ ще взема за примѣръ Софийската община. Има игрища, които сѫ дадени за временно ползуване, заради туй, защото сѫ предназначени за обществени цели — предназначени сѫ за строежъ на училища, предназначени сѫ за паркъ, но понеже не могатъ да се използватъ веднага, дадени сѫ на временно ползуване на всевъзможни спортни клубове. Ако ние прокараме този текстъ, това значи тѣзи сѣщитѣ мѣста, които сѫ отредени за казанитѣ цели, по утвърденъ планъ, по решение на общинския съветъ и на Министерството на благоустройството, да се дадатъ въ собственост на тѣзи организации, и, следователно, общината да се лиши отъ тия ценни мѣста, които е отредила съ специално предназначение и което предназначение не ще може да се постигне заради туй, защото общината ще се лиши отъ собствеността имъ. Но азъ виждамъ и друга една несъобразностъ въ самия законопроектъ. Защото въ законопроекта е казано: ако населеното мѣсто има повече отъ 20,000 жители, длъжно е да отдѣли отъ мерата си за игрища по 3 кв. м. на всѣки жителъ. Или ако речете да изпълните закона въ града София, или въ града Пловдивъ, ще трѣбва да отредите 750 декара земя за игрище въ София, а за игрище въ Пловдивъ — 250 декара земя. Азъ не зная отъ къде ще се намѣри тази площъ, за да може да се даде за игрища. . . .

Д. Ивановъ (з. в): Ще завладѣятъ казарменитѣ дворове. Въ малкитѣ градове, като Кюстендилъ, Радомиръ, Дупница, играятъ въ казарменитѣ дворове — ще имъ ги дадатъ и ще се свърши. Но въ селата игрищата служатъ и за децата да си играятъ, и добитѣкъ да се събира. Тамъ какво ще стане? Като станатъ собственост на тѣзи организации, ще трѣбва да изколимъ добитѣка, защото нѣма къде да отиде.

П. Якимовъ (д. сг): Значи, не сме въ разногласие. — Значи, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че тази норма, която е поставена, е поставена много тежко; може би е поставена съ огледъ на малкитѣ селища, но не е взето подъ съображение голѣмата численостъ на населението на известни градове, каквото представлява София, Пловдивъ и други, и въ туй отношение ще трѣбва да се корегира.

По принципъ азъ не зная дали би могло да се намѣри народенъ представителъ, било отъ дѣсно, било отъ дѣво, който да не гласува за този законопроектъ за физиче-

ското възпитание на нашата младежъ. Защото при тази младежъ, която се създаде особено при тежкитѣ неволи на българския народъ, прекаралъ презъ време на войнитѣ, може би отъ родители, които сѫ оставили своето здраве на бойнитѣ полета, при всичкитѣ онѣзи нехигиенични условия, въ които тя живѣе, въ които се учи — така, както се подчерта и отъ г. Негенцовъ — този законопроектъ паралелно съ другитѣ реформи, които се правятъ въ туй отношение — съ строежа на училищата, съ създаването на ученически трапезарии — гони една възвишена целъ, която трѣбва да бѣде целъ на държавата и на всѣко едно управление, на всѣка една политическа партия: засилване здравето на нашата младежъ, защото е много права латинската поговорка, че само въ здраво тѣло има здравъ духъ. Заради туй азъ смѣтамъ, че този законопроектъ се явява навремененъ, отговаря на една належаща нужда и съ нуждитѣ корекции ще трѣбва да стане законъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Министъръ А. Ц. Цанковъ: Моля да се вдигне заседанието за утре съ сѣщия дневенъ редъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Г. г. народни представители! Понеже часътъ наближава 8, ще опредѣлимъ дневния редъ за утре.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. председателю! Азъ ще Ви моля бюрото да нареди да се свика комисията по правосъдието, за да разгледа законопроекта за защита на земеделца-стопанинъ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Ще се свика, г. Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): И днесъ не виждамъ покана за свикването на тази комисия. А това е единъ законъ, който би трѣбвало да мине така бързо поне, както минава и законопроектътъ за физическото възпитание.

К. Николовъ (д. сг): Г. председателю! Законопроектътъ за търговското корабоплаване е миналъ почти половината на второ четене. Ако е възможно, да го поставите въ дневния редъ веднага следъ законопроекта за физическото възпитание и да го приемемъ утре.

Министъръ А. Ц. Цанковъ: Само че г. министърътъ е боленъ и не се знае дали ще дойде. Но законопроекътъ фигурира въ дневния редъ.

К. Николовъ (д. сг): Следъ законопроекта за общинитѣ.

Председателстващъ В. Димчевъ: Дневниятъ редъ за утрешното заседание ще бѣде следниятъ.

Първо четене законопроектитѣ:

1. За физическото възпитание на българската младежъ (Продължение разискванията).
2. За общинитѣ (Продължение разискванията).

Второ четене законопроектитѣ:

3. За търговското корабоплаване (Продължение разискванията)
4. За приемане дарението на Луиза и Димитъръ Станишеви.

Одобряване предложенията:

5. За приемане на държавна служба Алфонсъ Листъ, германски подданикъ.
6. За одобрение XVI-то постановление на Министерския съветъ отъ заседанието му на 1. X. 1930 г., протоколъ № 60.

Първо четене законопроектитѣ:

7. За фонда „Стопанско повдигане на страната“.
8. За експортенъ институтъ.
9. За възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ.

10. За възнаграждаване съ народни пенсии бившитѣ учители: Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алоисъ Бюнтеръ, живущи въ София.

11. За тълкувателенъ законъ къмъ чл. чл. 28, 32, 47 и 50 отъ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза.

12. За тълкувание на чл. 289 отъ закона за гражданското сѣдопроизводство и за допълнение на чл. 15 отъ закона за горитѣ.

13. За измѣнение на чл. 22 отъ закона за ограничение кражбитѣ, грабежитѣ и убийствата, тежкитѣ тѣлесни повреди и палежитѣ.

14. Докладъ на прошетарната комисиия.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Заседанието се вдига за утре, 3 ч. следъ пладне.

(Вдигнато въ 19 ч. и 55 м.)

Председатель: **Н. НАЙДЕНОВЪ**

Подпредседатель: **В. ДИМЧЕВЪ**

Секретарь: **СТ. РЯСКОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление **Д. АНІОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Стр.	Стр.
Отпуски , разрешени на народнитѣ представители: Никола Андреевъ, д-ръ Владимиръ Руменовъ, Иванъ Ингизовъ, Георги Казанаклиевъ, Вълчо Даскаловъ Вълчовъ, Малинъ Паневъ и Димитъръ Мангърровъ	653
Питане отъ народния представител Величко Кознишки къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве и министра на войната — относно преминаването на двама сръбски пандури презъ българската граница и навлизането имъ въ с. Киселица, Кюстендилско, и че единъ сръбски воененъ аеропланъ е летѣлъ надъ гр. Кюстендилъ. (Съобщение)	653
Законспроекти:	
1. За възнаграждаване съ народна пенсия бившитѣ учители: Жакъ Фарделъ, Даниелъ Бланшу и Алоисъ Бюнтеръ, живущи въ гр. София. (Съобщение)	653
2. За възнаграждаване съ народна пенсия бившия министъръ Димитъръ Драгиевъ, живущъ въ гр. Стара-Загора. (Съобщение)	653
3. За фонда „Стопанско повдигане на страната“. (Съобщение)	653
4. За експортенъ институтъ. (Съобщение)	653
5. За физическо възпитание на българската младежъ. (Първо четене — разискване)	655
Министри — въ оставка и назначение:	
1. Указъ № 1 отъ 31 януарий 1931 г. за приемане оставката на министра на войната генералъ-лейтенантъ Никола Бакърджиевъ. (Прочитане)	653
2. Указъ № 2 отъ 31 януарий 1931 г. за назначаване за министъръ на войната генералъ-лейтенантъ Александъръ Кисъвъ. (Прочитане)	653
Представители народни — оставка. Заявление отъ народния представител Тодоръ Г. Влайковъ, съ което моли да бѣде освободенъ отъ депутатския мандатъ поради напреднала възраст, твърде отслабнало зрение и за да може да се посвети само на книжовна и културна работа. (Приемане оставката)	654
Дневниъ редъ за следващото заседание	656